

Koledovanie v chráme sv. Cyrila a Metoda v Humennom

Koledovanie v chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky v Cejkove

Odkaz

sv. Cyrila
a Metoda

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Заповіт

св. Кирила
і Мефодія

Roč. LXIX/2023 ISSN 0139-9012

01/2023

*Oslavy chrámového sviatku sv. archanjela Michala
v Ruskom Potoku. Chod okolo chrámu s čítaním Evanjelií*

Sviatok sv. Nikolaja v Pravoslávnej cirkevnej obci v Bardejove

*Sv. tajna Jelepomazania v katedrálnom chráme
sv. Cyrila a Metoda v Michalovciach*

Sviatok sv. Nikolaja v Pravoslávnej cirkevnej obci vo Falkušovciach

Christovo Narodenie v tele je preto zároveň veľkým a zjavným vyjadrením pravdy o slobode človeka, ktorý je povolaný spoznať Boha nie v sile, moci a sláve, ale v maličkom Dieťati, v tajomstve Božej pokory. Človek je povolaný nie podriadiť sa Bohu, ale milovať Ho – prijať Ho do svojho srdca a tešiť sa z nekonečnej krásy Božej lásky a dobroty.

A ni milovať, ani tešiť sa, ani prijať do svojho srdca nie je možné bez slobody. Preto kresťanská viera, vyrastajúca z radostnej udalosti Christovho Narodenia, je predovšetkým vierou slobody. Boh neprihádza na svet ako všemocný tyran, ale ako bezmocné, bezbranné Dieťa. Nikto a nič človeka nenúti, aby sa pred Ním ponížil alebo Ho prijal. Uvidieť a rozpoznať Boha v Dieťati narodenom v Betleheme možno len na základe slobodného rozhodnutia z vlastného podnetu.

Môžeme bez povšimnutia prejsť okolo betlehemskej jaskyne, popri tomto Dieťati v náručí Matky, uprostred noci si nemusíme všimnúť slabé svetlo, mihajúce v temnote. Môžeme naďalej uctievať rôznych bôžikov – politické authority, módné trendy, kultúru konzumu, nacionalizmus a rôzne ďalšie presvedčenia o vlastnej výnimočnosti a nadradenosti, presne tak, ako to robili ľudia kedysi. Iba tí, čo sú slobodní od podobných náchylností, si dokážu všimnúť Christa, uveriť v Neho, radovať sa z Jeho príchodu a žiť v Jeho blízkosti.

Ranná bohoslužba v deň sviatku Christovho Narodenia sa začína slovami: **Christos sa rodí – oslavujte Ho! Christos zostupuje z neba – vyjdite Mu v ústrety! Christos prichádza na svet – vyvyšujte Ho! Spievaj Hospodinovi celá zem a veselte sa národy, lebo sa preslávil!**³ – preslávil práve veľkosťou svojej lásky a pokory. Nech táto láska a pokora preniknú do nášho srdca a tak ako kedysi, aj teraz nech nám všetkým pomôžu uvedomiť si svoju spolupatričnosť a spoluzodpovednosť za svet, v ktorom žijeme.

Modlíme sa, žehnáme a prajeme každému duchovnú radosť z osláv sviatku Christovho Narodenia, ako aj dobrý začiatok a spásanosné prežitie Nového roku Božej milosti 2023!

† Rastislav

arcibiskup prešovský,
metropolita českých krajín a Slovenska

† Michal

arcibiskup pražský a českých krajín

† Simeon

arcibiskup olomoucko-brniansky

† Juraj

arcibiskup michalovsko-košický

† Izaiáš

biskup šumperský

³ Χριστός γεννάεται, σλάνητε. Χριστός ελ νηεσ, εράψιντε. Χριστός ηλ ζεμλή, βοζνοσήτεβλ. πόνητε γλεβη βεά ζεμλά, ή βεελέεμλ βοσιπόνητε, λιόδιε: ίάκω προελάβηελ (1. irmos kánonu utrene).

Pripravme sa na sviatok Narodenia Isusa Christa!

Drahí bratia sestry!

Bohoslužby Cirkvi v období Roždestvenského pôstu nás pomaly pripravujú na to, aby sme si uvedomili význam udalosti Narodenia Božieho Syna v našom živote. Osobitne to môžeme vidieť v liturgických textoch nedele pred Christovým Narodením, keď si pripomíname starozákonných spravodlivých mužov i ženy, príbuzných Isusa Christa podľa tela. Musíme povedať, že oni očakávali príchod Mesiáša i na túto udalosť sa pripravovali z generácie na generáciu. V rodoslove Isusa Christa, čítanom v nedelu pred Christovým Narodením, na sv. Liturgii sú čítané mená Christových príbuzných, ktorí žili svätým životom, ale i tých, ktorí prekonalí mnohé osobné hriechy i poklesky, len aby mohli žiť s Bohom. Udalosť, na ktorú sa pripravovali, ktorá sa stála viac ako 2000 rokov, bola tak významnou, že sa jej nič nevyrovná. Boh sa zjavil v tele, prijal podobu človeka. Maličké, málo známe mestečko Betlehem, a neďaleko neho stodola a jasičky pre dobytok, sa stali počiatkom novej etapy pre ľudstvo, pretože boli miestom, kde sa narodil Christos Boh, ktorý nám prináša spásu. Boží Syn sa zjavil svetu ako pokorné Dieťaťko, v ktorom v okamihu Jeho narodenia málo kto videl Božiu veľkosť, silu i slávu, aj keď toto Dieťaťko ako Božie Zaslúbenie ľudstvo čakalo od počiatku svojej histórie. Svedčili o tom slová mnohých starozákonných prorokov o Božom Synovi ako Spasiteľovi i Vykupiteľovi ľudstva. Priamo o tom hovorí sv. evanjelista a apoštol Matúš: „**A ty, Betlehem, v judskej krajine, vôbec nie si najmenší medzi judskými poprednými mestami, lebo z teba vyjde vládca, ktorý bude pásť môj ľud, Izrael**“ (Mt 2, 6).

Narodením Isusa Christa nastal koniec všetkým proroctvám o Ňom. To, čo v Starom Zákone bolo nejasné i tajomné, stalo sa zjavným i zrozumiteľným príchodom Božieho Syna na Zem. Isus Christos svojim Narodením priniesol ľudstvu nadej, že ľudstvo má možnosť dosiahnuť večný život s Bohom.

Čo sa mení príchodom Božieho Syna na Zem? Uvediem taký príklad: Naša duša či srdce cíti pôsobenie Božej blahodate. Blahodať robí premenu našej duše. Cítíme radosť i pokoj. I nielen to sa stáva. Keď Božia blahodať pôsobí v nás, premieňa aj všetko okolo nás. Dokonca i príroda, ktorá má vlastné zákony, reaguje na Božie pôsobenie. Nepochopiteľne niečo väčšie pocítil svet cez Narodenie Bohomládenca Isusa. Predvečný sa zjavil v čase. Beztelesný v tele. V Betlehemskej jaskyni sa zmestil Nezместiteľný Christos Boh. Christos sa narodil, a v tom okamihu sa i začína Jeho neľahká cesta, ktorá prináša spásu svetu i človeku. Vedie až na Golgotu a k Jeho Vzkrieseniu.

Každý rok sa pripravujeme sláviť sviatok Narodenia Isusa Christa. **Najhlavnejšie na týchto sviatkoch je to, aby sme cez svätú Tajinu pokánia pripravili svoju dušu k tomu, aby sa aspoň na okamih mohla stať „Betlehemskou jaskyňou“, v ktorej sa rodí, prebýva i kraľuje Bohočlovek Christos.** Keď otvoríme svoje srdce Christovi, srdce sa rozžiari Božím svetlom i bude v ňom pôsobiť Božia blahodať. Až vtedy sme schopní priniesť čistým srdcom Bohu dar lásky, mať v sebe lásku, rozdávať ju ostatným i vedieť odpúšťať.

Nielen starozákonní spravodliví sú Christovi príbuzní, ale aj my. Naše príbuzenstvo nie je telesné, ale duchovné, postavené na našom živote podľa Božieho obrazu a Božej podoby, podľa Christa a v Christovi. My máme dokonca navyše to, že môžeme mať synovskú blízkosť s Bohom, máme dary Božej blahodate, ktoré nás posilňujú i osvecujú v každodennom živote, máme vieru vo večný život ponúknutý nám samotným Christom cez Evanjelium.

Pane Bože, daj nám silu brať si príklad zo starozákonných spravodlivých otcov a no-zákonných svätých v ich túžbe stretnúť, vidieť i prijať narodeného Christa. **Podobne trom mágom prinesme aj my Spasiteľovi svoje dary – modlitbu, pokoru i lásku,** aby úbohé jasličky našich srdc sa stali tými najlepšimi jasličkami pre Bohomládenca na Zemi.

Prot. Vasyľ Kuzmyk

RADA

To, čo považujete za potrebné, povedzte s ľahkosťou. Účinnosť slov rastie nie nástoječivosťou alebo silou prednesu. Naviac, výčitky účinok slov oslabujú. Predložte to Bohu. Každý rozsievateľ vie, že mnoho semien vyjde navnivoč, ale seje.

Duša sa očisťuje pokáním, a plnením prikázaní sa do nej priťahuje Božia blahodať.

Žite tam, kde žijete, a plňte si svoje povinnosti ako najlepšie viete. Snažte sa každému poslúžiť, nakoľko je to pre vás možné. Prinajmenšom, nikoho neurážajte, ani slovom, ani myšlienkami, ani vzhľadom. Nikoho neodsudzujte a keď sa naskytnie príležitosť, robte človeku dobre.

Pozorujte sa, každú minútu sa snažte skutkom, aj slovom, aj myšlienkami plniť evanjeliové prikázania, odháňajte každú hriešnu myšlienku a všetky predstavy vyzvaním mena Pána Isusa Christa.

Pamätajte na slová Spasiteľa: „**Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinutie pre svoje duše**“ (Mt 11, 29).

(Igumen Nikon Vorobjov)

Slovo v Nedeľu po Narodení Isusa Christa

Sväté Evanjelium Nedele po Narodení Christovom (Mt 2, 13-23) nám hovorí o tom, že krátko po Jeho narodení sa mu prišli pokloniť mudrci z Východu. Tí sa však (poučení anjelom) nevrátili do Jeruzalema, aby informovali tamojšieho kráľa Herodesa o tom, kde sa nachádza novonarodený Kráľ (pretože Herodes chcel túto informáciu zneužiť na zlikvidovanie tohto Dieťaťa). Herodes sa teda rozhodol pre istotu dať pozabíjať v Betleheme a na okolí všetkých chlapcov do dvoch rokov - 14 000 chlapcov. Preto dostáva Jozef pokyn od anjela, aby zobral Dieťa i Jeho Matku a utiekol s nimi pred Herodesom do Egypta.

Táto udalosť nám hovorí o tom, že prvé Vianoce neboli iba idylické, ale že Jozef s Máriou museli chrániť život Božského Dieťaťa i za cenu opustenia svojho domova. Podstatné však je, že aj v tejto dramatickej situácii sú Jozef s Máriou jednotní, nepozerajú na svoje osobné záujmy, ale všetko podriaďujú poslaniu, ktoré im Boh zveril, keď Máriu povolal

za Isusovu Matku a Jozefa za Jeho ochrancu. **Uvedomujú si dnešní manželia svoje poslanie a zodpovednosť?** Manželstvo a rodina je iste veľkým dobrom pre samotných manželov a ich deti. Krása a radosť rodinného života (napríklad i počas prežívania vianočných sviatkov) je zdrojom šťastia pre všetkých členov rodiny. Niekedy sa však zdá, že rodinný život je iba súkromnou záležitosťou manželov, ale obrovský význam má rodina aj v spoločnosti, v štáte, v hospodárstve, v politike, v každej oblasti ľudského života. Dnes sa typická rodina vníma už ako vedľajšia záležitosť, ktorá musí neraz ustúpiť pred „veľkými“ záujmami „modernej“ spoločnosti s propagovanou novou genderovou politikou, pretláčanou zo Západu, kde rodinu údajne už netvorí otec, matka a deti, ale len rodič č. 1 a rodič č. 2 (čo môžu byť 2 muži či 2 ženy), prípadne aj č. 3, či dokonca viac! Práve Vianoce sú príležitosťou na uvedomenie si toho, že pôvodným a základným ľudským spoločenstvom je manželstvo muža a ženy ako základný predpoklad pre biologicky možné plodenie potomstva a na

ňom spočívajúca rodina. Z rodín sa vytvárajú menšie či väčšie spoločenské útvary, a to až po štát či medzinárodné spoločenstvo. Prirodzená rodina je totiž základnou bunkou ľudskej spoločnosti! Jej spojivom je vzájomná jednota a láska, zdravý morálny a duchovný život. Iste, rodina potrebuje aj materiálne podmienky pre svoj život. Spoločnosť, ktorá si je vedomá tohto významu rodiny, napomáha jej zdravému životu, vrátane hmotného zabezpečenia. Ale predovšetkým manželia potrebujú nadobudnúť zdravé vedomie dôležitosti svojej vzájomnej jednoty a lásky, dôležitosti svojich detí a ich výchovy a to nielen pre svoje šťastie a dobro, ale doslova pre dobro celého ľudstva. Tento význam rodiny potvrdil sám Boží Syn, keď sa stal človekom v rodine Jozefa a Márie, keď sa na splnenie svojho poslania zachrániť ľudstvo pripravoval životom a výchovou v normálnej ľudskej rodine.

Čo ohrozuje súčasnú rodinu? Všetko to, čo narušuje ľudskú prirodzenosť. Manželstvo už jestvuje presne tak dlho ako samotné ľudstvo. Nové generácie mohli prichádzať na svet iba vďaka tomu, že v manželstve boli zjednotení v láske muž a žena. Spochybňovanie vlastnej totožnosti manželov ako muža či ženy, nabádanie k vytváraniu nestabilných, premenlivých alebo priamo protiprirodzených vzťahov (muž + muž, či žena + žena) a zodpovednosť pred Ním za svoj život i za vzťah k druhým, ak od Neho ako z prameňa života a lásky čerpá pomoc a silu, aby uskutočňoval svoje poslanie - iba vtedy môže správne rozvíjať svoj život a napomáhať aj zdravému rozvoju svojich blížnych. Útoky na rodinu dnes prichádzajú najmä cez médiá a cez ponuku blahobytu. Ak sa chcela Svätá rodina zachrániť, musela utiecť z dosahu Herodesovej moci. Kam však môže utiecť dnešná rodina pred týmito ohrozeniami? V globalizovanom svete nejestvuje už žiadne zahraničie, kde by nás tieto vplyvy nezasiahli. Nepomôže nič iné, ako vybudovanie si svojich obranných mechanizmov. Vlastným sebaovládaním musíme dokázať ignorovať zlé mediálne vplyvy, správnym poradiť hodnôt musíme uprednostniť hodnoty zdravého rodinného života pred zvodnými ponukami hmotného blahobytu a „užívania si života“, ktoré sa nám ponúkajú za cenu obetovania našich záväzkov voči rodine a Bohu. V prípade Svätej rodiny konali Jozef a Mária v úplnej zhode, vydali sa na cestu do exilu, lebo vedeli, že táto obeta je potrebná pre vyšší cieľ. Podobne je

nevyhnutná jednota a vzájomné pochopenie medzi manželmi, ak si má rodina chrániť svoje hodnoty a odmietat' nezdravé mediálne či materiálne vplyvy. Všetko to bolo kvôli Isusovi, s ktorým utekali do Egypta preto, aby chránili Jeho, aby On raz mohol plniť svoje poslanie.

Manželia, ktorí uzavreli sv. Tajinu manželstva, sú na tom podobne, veď krstom boli manželia povolani za nasledovníkov Christa. Keď sa ako pokrstení rozhodli pre celoživotnú vzájomnú lásku, tak to má byť láska hodná Christa, o ktorej povedal: „**Mojím prikázanim je, aby ste sa milovali, ako som ja miloval vás. Nik nemá väčšiu lásku, ako ten, čo položí život za svojich priateľov**“ (Jn 14, 12-13). A On položil za nás svoj život, aby sme mohli mať plný život už tu i vo večnosti. Svätá Tajina manželstva znamená, že kým sa manželia snažia o vzájomnú lásku na tejto úrovni, kým sa usilujú plniť záväzky, ktoré prijali pred Bohom, dovtedy môžu vždy počítať aj s Christovou duchovnou pomocou, s ktorou môžu zvládnuť všetko, čo Boh od nich žiada. Preto treba veľmi dbať na to, aby Isus Christos bol (duchovne, ale skutočne) prítomný v každej kresťanskej rodine. Vytvárajme si priestor pre každodennú osobnú, ale i spoločnú modlitbu, zúčastňujme sa pravidelne spoločne na nedeľnej bohoslužbe, prijímajme Božie odpustenie vo sv. Tajine pokánia a v Prijímaní sv. Eucharistie sa zjednocujme s Christom, ktorý sa pre nás stal človekom, zomrel za nás na kríži a svojím Zmŕtvychvstaním dokázal večné víťazstvo opravdivej lásky a života. V manželstve je ešte jeden veľmi dôležitý spôsob prijatia Christa: On povedal: „**Kto prijme jedno také dieťa v mojom mene, mňa prijíma**“ (Mt 18, 5). Velkodušným prijímaním počatých detí a ich svedomitou výchovou sa môže každá naša rodina podobať Svätej rodine! Herodes dal zavraždiť 14 000 detí a považujeme ho za kruté zviera. A čo naši tzv. „rodičia“, keď sa Slovensku potratmi ročne zavraždí 45 000 nenarodených detí?! Boh odsúdil Herodesa na pomalé umieranie v mukách, keď sa mu zaživa rozkladalo telo a umieral v krutých bolestiach! Ako však dopadneme my - novodobí Herodesovia?

-SHB-

O urážkach

Jeden človek začal verejne urážať starca. Starec reagoval iba úsmevom. Pozoroval to človek vyparadený podľa poslednej módy a starca sa opýtal:

– Prečo sa necháš tak urážať? Či ťa to nebolí?

Starec povedal:

– Pod' so mnou.

Človek ho nasledoval do zaprášenej komory. Starec zasvietil a začal sa prehrabávať v truhlici, v ktorej našiel nepoužiteľný deravý plášť. Hodil ho človeku a povedal:

– Vyskúšaj ho, či ti pasuje.

Človek plášť chytil, obzrel si ho a rozčúlil sa:

– Načo mi dávaš tie špinavé handry? Myslím, že som slušne oblečený, a ty si sa asi zbláznil! – a hodil mu plášť naspäť.

– Vidíš, povedal starec, ty si si handry nechcel vyskúšať. Presne tak som nechcel ani ja vyskúšať tie špinavé slová, ktoré mi hodil ten človek.

Urážať sa, keď nás urážajú, znamená skúšať handry, ktoré nám hádžu.

HOSPODINOVA OBRIEZKA

Milí čitatelia, drahí bratia a sestry v Christu!

Sviatočné obdobie, v ktorom sa momentálne nachádzame, a biblické udalosti, ktoré si v tomto čase pripomínáme, sú pre nás studnicou životnej múdrosti, z ktorej môžeme neustále čerpať. Ani sviatok Hospodinovej Obriezky nie je výnimkou. Oslávili sme sviatok Christovho Narodenia – sviatok príchodu Boha na svet v podobe malého bezbranného Dieťaťa a Cirkev nás pozýva i v ďalšom čase, pri začiatku občianskeho roka, aby sme sa nezameriavali na vlastné deti, či deti našich blízkych, hoc' sviatočné obdobie je aj časom oddychu od pracovných povinností a možnosťou tráviť viac času s rodinou, ale aby sme sa upriamili na Dieťa Christa. A napriek tomu, že o Jeho detstve toho nájdeme vo Svätom Písme málo, i to málo je pre nás veľkým poučením. Mnohí z nás, ako rodičia a vychovávatelia, určite vieme, aké je ťažké vychovávať dieťa, a je úplne jedno, či je toto dieťa choré či zdravé, dobré alebo zlé, múdre či prostoduché. Je to nielen radosť, ale aj každodenná obeta rodičov. A hľa, dnes môžeme v Evanjeliu vidieť paradoxnú vec – je nám predostretý príbeh výchovy Boha ľuďmi. Áno, presne tak! Ľudia vychovávajú Boha, ktorý sa obliekol do malého detského tela; ktorý sa vtelil, no nestal sa hneď dospelým človekom; ktorý zveril seba samého ľuďom. Nepríde vám to čudné?! No tak sa len pozrime, ako príbeh pokračuje. Prejde 12 rokov a my už nevidíme malé bezbranné Dieťa, ale mladého chlapca Iisusa, chlapca zdanlivo neposlušného, ktorý sa bez požehnania rodičov nevracia s nimi, a tým, že zostáva v Jeruzaleme, ich vlastne opúšťa, čím v nich vyvoláva spleť pocitov – smútok, strach a obavy. Stotožniac sa s ich obavami, predsa však musíme konštatovať, že sa vlastne nič také strašné nestalo. Veď ich neopustil preto, aby ušiel z domu; aby mohol ísť niekde za zábavou, či do hriešnej spoločnosti. Naopak, išiel do Božieho Chrámu, aby sa mohol rozprávať s kňazmi a učiteľmi národa.

Cez oba príbehy chce Boh nám rodičom oznámiť dôležité pravdy. Dieťa je rodičom dávané za tým účelom, aby ako Boží spolupracovníci z neho vychovali boha. Mať ako pravoslávni rodičia „zbožný vzťah“ voči svojim deťom vôbec neznamená, že sa k nim máme správať ako k malým bohom. To veru nie! To je opíčia láska, no pravá láska vychováva inak; ona chce viesť tak, aby sa z nich stali bohovia podľa blahodate, teda svätci a svätice. Mnohokrát však my sami pretvárame svojich potomkov skôr „na náš obraz“, než aby sme v nich budovali Božiu podobu. A tu by sme si mali uvedomiť ďalšiu vec, ktorú nás učí druhý príbeh. Aj pri Obriezke, aj pri návšteve Chrámu Iisus zjavne ukazuje matke i pestúnovi, že On vlastne nie je ich; nepatrí im. Tak ani naše deti vlastne nie sú naše, sú nám len načas zverené Bohom, aby sme ich vychovali pre Neho. A tak ako sa k tomu zaväzovali

starozákonní Židia skrze obriezku na ôsmy deň, tak sa k tomu zaväzujeme aj my v čase, keď dieťa prinášame do chrámu, aby sme ho cez krst zasvätili Bohu. Mnohí asi budú súhlasiť, že v rýchlosti, akou sa svet rúti, je toho času, kedy máme možnosť výchovne pôsobiť na deti, veľmi málo a zbehnú ako voda. To je pravda! O to viac sa usilujme, aby sme tento čas využili čo najlepšie, keď chceme z našich potomkov vychovať „synov a dcéry prikázani“, aby naozaj aj v čase, keď už dospejú a vyletia z hniezda; odídu, či utečú, aby išli životom vlastnou cestou, predsa len vždy našli cestu do Božieho chrámu, kde sa budú Jeho kňazov pýtať na to, ako treba žiť, aby to bolo Jemu milé.

Jerej Peter Dobrík

ČO JE CIRKEV A ČO ZNAMENÁ BYŤ JEJ ČLENOM?

Cirkev má dve strany, vnútornú a vonkajšiu. Ich rozlíšenie je pre jej pochopenie veľmi dôležité. Z vnútornej strany je Cirkev duchovným organizmom, „Christovým Telom“ (Ef 1, 23), ktoré predstavuje jednotu vo Svätom Duchu všetkých tých veriacich v Christa, ktorí svoj život žijú podľa Evanjelia a učenia svätých otcov. Najviditeľnejším znakom, svedčiacim o tom, že „tu je Cirkev“, je láska, o ktorej Christos povedal: „**Podľa toho všetci spoznajú, že ste moji učeníci, ak budete mať lásku jedni k druhým**“ (Jn 13, 35). Svedčí o tom, že človek patrí k Cirkvi. Kde niet lásky, tam niet Christa, niet Boha, nie je skutočná viera, nie je ani Cirkev.

Z vonkajšej strany je Cirkev spoločenstvo, ktoré má svoju organizačnú štruktúru, hierarchiu. Členmi tohto spoločenstva sú všetci pokrstení a od neho neodlúčení, vyznávajúci (alebo nepopierajúci) jedinú vieru, prikázania, tajiny, kánony nezávisle od stupňa ich presvedčenia a charakteru života. Preto vonkajšia príslušnosť človeka k Cirkvi, akúkoľvek pozíciu by v nej zastával, ešte nehovorí o tom, že daný človek je naozaj kresťanom a členom Cirkvi.

(Prof. A. I. Osipov)

Slovo na Nový rok

Dôstojní otcovia duchovní, drahí bratia a sestry!

Pozdravujem Vás všetkých s novým občianskym kalendárnym rokom, v ktorom nám Boh opäť ponúka možnosť zamyslieť sa nad darom času, ako ho využiť, aby sme sa vyhli chybám učeným v minulom roku. Sv. apoštol Pavol nám v liste Efezským radí: **„Naplnो využívajte čas, lebo dni sú zlé“** (Ef 5, 16). O čase v podstate nevieme skoro nič. Vieme len to, že prostredníctvom neho sa každodenne rozhodujeme medzi dobrom a zlom. A práve v tomto rozhodovaní musíme byť opatrní.

Je zvykom si v tento deň priať veľa zdravia, šťastia a pod. No položme si otázku, čo je vlastne šťastie? Niektorí vidíme šťastie v zdraví, iní v rodinnom živote, ďalší zas v bohatstve či životnom postavení... No počúvajme, čo o šťastí hovorí Sväté Písmo: Kráľ Šalamún hovorí, že šťastie spočíva v múdrosti. On neprosil Boha o bohatstvo alebo slávu, ale prosil Boha o múdrosť, slovami: **„Nuž daj mi múdrosť a poznanie, aby som vedel vchádzať i vychádzať pred týmto ľudom“** (2 Kron 1, 10). Právě šťastie k nám zostupuje priamo z neba v Osobe Isusa Christa. O niekoľko dní sa poradujeme z Narodenia Bohomládenca Isusa: **„S nami Boh, rozumijte jazycy, i pokarjajte sja, jako s nami Boh“** (v predvečer Narodenia Isusa Christa). On k nám prichádza vydať svedectvo lásky Boha k človeku: **„Lebo tak Boh miloval svet, že svojho jednorodného Syna dal, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho“** (Jn 3, 16).

Sv. apoštol Pavol vo svojich listoch veľakrát povzbudzuje veriacich, aby sa radovali. Kolík ľudia sa takto na celom svete radovali a veselili sa, no ich radosť nie vždy súvisela s tým, k čomu nás vyzýva kráľ Dávid: **„Spravodliví plesajte v Hospodinovi! Statočným pristane chválospev“** (Ž 32, 1) a okrem iných v Novom Zákone aj apoštol Pavol: **„Radujte sa v Pánu vždycky! Opakujem: radujte sa!“** (Fil 4, 4).

Je kresťansky správne, ak v tento deň prideme do chrámu pomodliť sa a poďakovať Bohu za všetky dary, ktoré na nás nepretržite zosiela. V túto noc zaznie množstvo blahoželaní a vinšov, ktoré si ľudia navzájom želajú. My, pravoslávni kresťania, choďme v tento deň do chrámu s prosbami trojjedinému Bohu o zdravie, šťastie a pokoj.

Nech milostivý Hospodin vyslyší naše modlitby a dá nám mnoho duchovných síl, aby sme ten čas, ktorý nám Boh ponúka, zužitkovali pre spásu našich duší.

Amiň. Christos posredi nas!

Jerej Viktor Čabiňak

Slovo na Evanjelium Nedele pred Bohozjavením

Vo svätom Evanjeliu podľa sv. apoštola Marka (1, 1-8) v Nedeľu pred Bohozjavením v tomto duchu dynamickosti svojho Evanjelia začína svoj spis akoby výkrikom radostnej správy: „Mám pre vás jednu veľmi „dobrú správu“ (blahozvešť, po grécky evanjelion), a je to správa o Isusovi“. Vieme, že meno Isus znamená Spasiteľ - doslova (Jehošua): Jahve (Boh) zachraňuje (teda samotný Boh nám prináša spásu). Prímenie Christos je gréckym prekladom židovského slova Mesiáš (Mesiah), čo v preklade znamená Pomazaný. Práve tak sa nazývali židovskí králi, ale aj kňazi a proroci, ktorí boli do svojho úradu uvádzaní pomazaním olejom na hlavu, a boli považovaní za Božích zástupcov na Zemi. Tá dobrá správa (ktorú Marek oznamuje čitateľom svojho Evanjelia) teda je, že práve Isus Christos je ten prorokmi Starého Zákona dávno prisľúbený a dlho očakávaný Mesiáš, ktorý prichádza spasiť ľudstvo. A súčasne dáva do pozornosti dôležitú informáciu, že tento Spasiteľ a Mesiáš (teda Isus Christos) nie je len obyčajným človekom, ale že je to aj skutočný Boží Syn, ktorý z neba prišiel na svet.

Cieľom Markovho Evanjelia je týmto spisom presvedčiť poslucháčov, že toto jeho úvodné tvrdenie je naozaj pravdivé, teda aby ľudia uverili, že príchod Božieho Syna na svet je práve tou najlepšou správou pre každého človeka. Určite nie je náhoda ani to, že Marek začína svoje Evanjelium tým istým slovom, ktorým sa (v gréckom preklade) začína celá Biblia (t. j. Prvá kniha Mojžišova). Prvý verš knihy tejto knihy totiž začína slovami: „**Na počiatku** (berešit) **stvoril Boh nebo a zem**“. Aj Marek slovom „začiatok“ (gr. arché, =hebr. berešit) naznačuje, že s príchodom Isusa Christa sa všetko mení, že ním nastáva nový začiatok - nové stvorenie, resp. obnova celého stvorenia, ktoré bolo skazené hriechom. Je tu teda vlastne nový začiatok ľudstva a to je tá dobrá správa - Evangelion.

Po tomto úvodnom ohlásení radostného posolstva svojho Evanjelia Marek pokračuje citátom z proroka Izaiáša: „**Hľa, posielam svojho posla pred tvou tvárou a on ti pripraví cestu. Hlas volajúceho na púšti: „Pripravte cestu Pánovi, vyrovnajte mu chodníky!**“ (v. 2-3). (Ide v skutočnosti o spojenie citácií Malachiáša 3,1 s Izaiášom 40,3.) Týmto citátom vykresľuje Marek úlohu Jána Krstiteľa. Marek nezačína teda hneď opisom Isusovej osoby, ani Jeho narodením, ani detstvom (ako Matúš a Lukáš), ale ide rovno na vec, akoby sa nevedel dočkať, kedy už začne hovoriť o Isusových slovách a činoch. Ale prečo teda nehovorí hneď o Isusovi, ale o Jánovi Krstiteľovi? V skutočnosti všetky štyri Evanjeliá začínajú Jánom Krstiteľom, akurát ostatní traja evanjelisti pred ohlasovanie Jána Krstiteľa ešte predsúvajú z rôznych dôvodov úvodu s rôznym obsahom (hlavne dejiny Isusovho narodenia a detstva), Marek pristupuje hneď k úlohe Jána Krstiteľa na začiatku Chris-

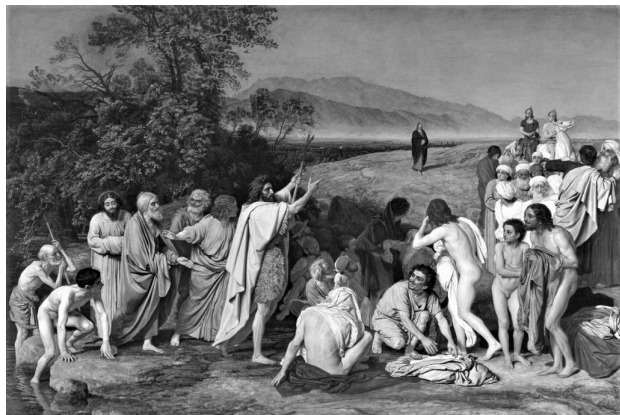
tovho poslania. Aká bola teda úloha Jána Krstiteľa, že sa ním začínajú vlastne všetky štyri Evanjeliá, aj keď každé iným spôsobom? Ján Krstiteľ je v skutočnosti prvým evanjelistom, prvým ohlasovateľom Christovho príchodu na svet. Hoci Božieho Syna v Isusovi Christovi (podľa ostatných synoptických Evanjelií) už vlastne spoznalo mnoho ľudí aj pred Jánom Krstiteľom: Mária a Jozef, betlehemskí pastieri, traja králi, Simeon v jeruzalemskom chráme alebo prorokňa Anna, ale aj rodičia Jána Krstiteľa Zachariáš a Alžbeta, predsa je to až Ján, ktorý toto poznanie odovzdáva ako prvý verejne. Je skutočným Božím poslom (angelos a preto sa na ikonách často znázorňuje aj s krídlami), prorokom predpovedaným inými prorokmi, ktorý bude pre Izrael znamením, že už nastala tá mesiášska doba, teda že Mesiáš je už tu medzi ľuďom. Ján (ako prakticky celým Izraelom uznávaný Boží prorok) označením Isusa z Nazareta za Mesiáša dáva akoby pečiatku a potvrdenie od prorokov celého Starého Zákona: „**Áno, práve tento Jehošua (Isus) z Nazareta je Ten, o ktorom hovoria proroci Starého Zákona**“ a Ján, ako posledný prorok v dejinách, to aj dosvedčuje. Okrem tohto potvrdenia Isusovho mesiášskeho titulu (potvrdenia Christovej identity) Ján plní úlohu pripravovateľa cesty pre Isusa do ľudských srdc. Ešte nie v tak dávnej minulosti totiž významní ľudia s vyšším spoločenským postavením svoju návštevu vždy vopred ohlásili, aby na ňu tí, ktorých sa chystali navštíviť, boli pripravení. Robilo sa tak aj v časoch Jána Krstiteľa, že pred príchodom kráľa alebo vyššieho kráľovského úradníka do nejakého mesta prichádzal posol (trubač - ohlasovateľ), ktorý mal za úlohu upozorniť ľudí na to, aby všetko náležite (hlavne seba) pripravili na príchod významnej návštevy. Aj prichádzajúceho Božieho Syna bolo treba privítať tak, ako sa patrí, teda s otvoreným a kajúcim srdcom. A preto Ján pripravoval Boží ľud na príchod Mesiáša, a to nielen svojím ohlasovaním, ale aj krstom pokánia, ako aj vzorom celého svojho života. Ďalej totiž čítame: „**Ján bol na púšti, krstil a hlásal krst pokánia na odpustenie hriechov. Prichádzala k nemu celá Judská krajina i všetci Jeruzalemčania. Vyznávali svoje hriechy a dávali sa mu krstiť v rieke Jordán. Ján nosil odev z ťavej srsti a okolo bedier kožený opasok. Jedával kobyľky a lesný med. A hlásal: „Po mne prichádza mocnejší, ako som ja. Ja nie som hoden ani skloniac sa rozviazať mu remienok na obuvi. Ja som vás krstil vodou, no On vás bude krstiť Duchom Svätým“** (Mk 1, 4-8).

Ján vystupuje aj navonok ako skutočný svätý muž. Zvolil si oblečenie aj štýl života najväčšieho proroka Starého Zákona, Eliáša. Vysvetlime si túto skutočnosť podrobnejšie. Na začiatku Druhej knihy kráľov čítame,

ako izraelský kráľ Ochoziáš ochorel a poslal svojich poslov k pohanským veštcom, aby sa dopytovali na jeho uzdravenie. Eliáš týchto poslov na Boží pokyn zastavuje a posieľa naspäť za kráľom s odkazom, aby sa obrátil k pravému Bohu Izraela. Keď poslovia prišli ku kráľovi a povedali mu, čo sa im prihodilo cestou a prečo nespĺnili jeho príkaz, kráľ sa

ich pýtal, ako ten človek vyzeral. Oni mu odpovedali: „**Muž v srstenom plášti a cez bedrá opásaný koženým opaskom.**“ Kráľ im povedal: „**To je Eliáš**“ (2Kr 1,1-8). Ján Krstiteľ sa obliekal tak ako Eliáš, asketicky. Ľudia museli za ním prísť na púšť. Prečo? Ján Krstiteľ vystupuje tu vlastne ako nový Mojžiš, ktorý viedol ľud po púšti z egyptského otroctva do Zaslúbenej zeme, ale ľud sa musel najprv na púšti očistiť od starého hriešneho života! Tak aj tí, ktorí zareagovali na Jánovo hlásanie, museli na púšti nechať svoj starý život, svoje hriechy a celkom sa odovzdať prichádzajúcemu Mesiášovi, ktorý ich má viesť do novej Zaslúbenej zeme, do nebeského Božieho Kráľovstva. Takýto význam má aj krst v Jordáne. Jordán je tu vlastne symbolom Červeného mora, cez ktoré museli Židia prejsť, aby nenávratne zanechali za sebou egyptské otroctvo, tu ide o otroctvo hriechu. Ján vyhlasuje, že on je len predchodcom-poslom, ktorý ohlasuje Niekoho iného, kto príde po ňom. Vie, že jeho krst je len predobrazom, znamením, nespôsobuje v skutočnosti nič viac ako to, čo spôsobuje voda a prirodzená ľudská lútosť. Ale Ten, ktorý príde, bude krstiť Duchom Svätým, teda Božou mocou, ktorá obnoví ľudskú prirodzenosť. Keď Ján hovorí, že nie je hoden tomu prichádzajúcemu ani rozviazať remienok na obuvi, naznačuje tým neslýchanú hodnosť Mesiáša - Božskú hodnosť, nepredstaviteľne prevyšujúcu dôstojnosť človeka, lebo sa tu stretáva stvorenie so Stvoriteľom.

-SHB-

O prelesti

V širšom zmysle sa v prelesti nachádzajú všetci. A úlohou kresťanstva je vyslobodiť z tohto stavu každého veriaceho. Svätý Ignác Brjančaninov v súlade s učiteľmi Cirkvi predpokladá, že z prelesti vyvádza a neumožňuje znovu do nej padnúť konanie pokánia a plač srdca. Prelešť je vysoká mienka o sebe, svojich názoroch, pocitoch (aj duchovných), skutkoch. Kajúcny plač srdca je opakom uvedeného stavu, ktorý uhaša všetky druhy namyslenosti a človeka postupne privádza k pokore.

(Ilgumen Nikon Vorobjov)

Slovo na Bohozjavenie

Par dní nás oddeľuje od sviatku svätého Bohozjavenia, od dňa, kedy Isus Christos prijal od sv. Jána Krstiteľa krst v rieke Jordán. Isus Christos prichádza k sv. Jánovi z Galiley a prosí ho o krst ešte predtým, ako začal svoje verejné pôsobenie. Sv. Ján Krstiteľ sa skláňa pred Božím Synom, ktorý bol ponorený do vôd Jordánu, aby zmyl hriechy ľudstva i prijal sv. krst. Isus Christos svojim krstom posväcuje vodu v Jordáne, ale aj vo všetkých vodných prameňoch, čím obnovuje vode jej čistotu, kvalitu i silu blahodate, pretože voda a zem boli poškodené hriechom prvých ľudí Adama i Evy a tiež nasledujúcich pokolení. Pravoslávna cirkev v deň Krstu Pánovho vo svojich modlitbách vyprosuje Božie „Jordánske požehnanie“ pre všetkých nás a pre celý svet.

Krst Isusa Christa bol Božou vôľou, ktorú Christos naplní v pokore pre spásu ľudského rodu. Boží Syn Isus Christos je bezhriešny. On prijal krst nie preto, aby mohol činiť pokánie alebo preto, že by potreboval krst, ale preto, aby zbral na seba hriechy celého sveta a potopil ich vo vodách Jordánu.

Krst Isusa Christa je udalosťou, ktorá nás privádza k zjaveniu trojjediného Boha. Z tohto dôvodu svätá Pravoslávna cirkev túto udalosť nazýva Bohozjaveniem. Jeho Krst sprvádzali tri hlavné znamenia: otvorili sa nebesia, zostúpil Svätý Duch v podobe holubice, spočinul na Christovi, i bolo počuť z neba hlas Otca Nebeského: **„Toto je ten môj milovaný Syn, v ktorom sa mi zalúbilo“** (Mt 3, 17). Tak sa nám v Novom Zákone zjavila Svätá Trojica. Tato udalosť sa sprítomňuje v cirkevnej liturgickej tradícii preto, aby sa posilnila viera kresťanov vo Svätú Trojicu: Boha Otca, Boha Syna i Boha Svätého Ducha.

Sviatok svätého Bohozjavenia Pravoslávna cirkev slávi podľa juliánskeho kalendára 19. januára. V ten deň počas posvätenia vody od doby krstu Pánovho až dodnes rieka Jordán na krátku dobu tečie opačne – čo svedčí o veľkom Božom zázraku, Božom pôsobení – o po-svätení vody, obnovení jej kvality a o pravosti pravoslávnej viery. Túto udalosť opisovali už prví kresťania, čo sa zakotvilo aj do bohoslužobných textov Pravoslávnej cirkvi k sviatku Bohozjavenia Pravoslávnej cirkvi, keď všetci spoločne spievame: **„Jordan vozvratysja vspjat“** (Jordán sa obrátil späť).

Po krste Isusa Christa v rieke Jordán Cirkev začala svedčiť Božiemu ľudu o novej cirkevnej tajine – sv. krste a začala na príklade Isusa Christa krstiť každého, kto v Neho uveril. Cez krst vstupujeme do Cirkvi a stávame sa členmi Tela Christovho. Sv. krst nám dáva možnosť dosiahnuť večnosť.

V našom vedomí sviatok Krstu Pánovho, na ktorý sa duchovne pripravujeme, je často spojený so svätenou vodou, s jej posvätením. V deň sviatku v našich chrámoch alebo

na vodných prameňoch podľa cirkevnej tradície sa posväčuje voda, ktorú následne pravoslávni kresťania načerpávajú do nádob, nesú do svojich domovov a používajú na duchovnu a telesnú potrebu počas celého roku. **Svätená voda má zázračné vlastnosti, pretože dlhý čas môže stať v nádobe a sa nepokazí. Dokonca sa ani nemení jej kvalita či chuť.** O tomto zázraku už vo 4. storočí hovoril sv. Ján Zlatoústý, a tento zázrak sa deje v Pravoslávnej cirkvi do dnešného dňa. Svätená voda má tiež uzdravujúce účinky. Svätenú vodu by sme mali piť každý deň na lačno, pretože sa cez ňu duchovne posilňujeme. Svätená voda nám prináša úžitok hlavne vtedy, keď skutočne žijeme tak, ako by mali žiť kresťania, keď nezabúdame na duchovný život – na pokánie, na sv. Prijímanie Tela i Krvi Christovej, na pôst. Potom **voda pôsobí skutočne uzdravujúco na nás, je liekom na naše ťažkosti a choroby, či duševné alebo telesné, pomáha nám v boji z našimi hriechmi, hriešnymi vášňami a zlom.** Preto pravoslávni kresťania pijú túto vodu i posväcujú ňou svoje príbytky.

Nech trojjediný Boh nám všetkým dá svoje požehnanie, aby sme sa duchovne posilnili i dôstojne prežili tieto sviatky, čo sú pred nami, v láske, pokoji, zdraví, radosti i porozumení. Amiň.

Christos posredi nas!

Prot. Vasyľ Kuzmyk

O Božom slove

Keď sa niektorí otcovia otca Pimena pýtali na necitlivosť srdca, odpovedal im: „Voda je svojou povahou mäkká a kameň tvrdý. No keď nad kameňom visí žliabok, tak voda sa kvapkajúc naň postupne cez neho prebije. Podobne je mäkké aj Božie slovo a naše srdce je tvrdé. No keď človek to Božie slovo často počúva, tak do jeho srdca prichádza Božia bázeň“.

32. NEDEĽA PO PÄŤDESIATNICI – O SLEPCOVI PRI JERICHU

(Evanjeliové čítanie 31. nedele po Päťdesiatnici)

Sväté Evanjelium podľa sv. ev. Lukáša (18, 35-43) približuje nám udalosť zo života Isusa Christa, kde sa prezentuje dôležitosť viery v živote veriaceho kresťana. Christos hovorí slepcovi, že ho zachránila jeho viera. Práve viera dáva zmysel celému Christovmu Evanjeliu. Ten slepý, o ktorom sa v Evanjeliu hovorí, sa správal z duchovného hľadiska rozumnejšie než mnoho vidiacich. Aj vo svojej temnote vedel presne, čo musí urobiť, a nenechal sa ničím a nikým odradiť. Vo vedomí, že sám sebe nemôže pomôcť, vlastne sám nemôže vôbec nič, nemlčí, ale volá k Isusovi.

Slepec je uzdravený. Predstavte si jeho úžas nad svetom, ktorý teraz vidí a ktorý predtým len počul, dotýkal sa ho, cítil a ochutnal. Ale nikdy nevidel.

Prečo dostal tento dar zraku? Dostal ho na Božiu slávu, aby ho vonkajší zrak priviedol k vnútornému zraku, k videniu srdcom, k viere.

Veď načo nám je vonkajší zrak, keď my ako farizeji vidíme, ale nerozumieme, vidíme bez videnia? Tí, čo vidia len zvonka, vidia stvorenie, lesy a polia, oceány a hory, Slnko, Mesiac a hviezdy, no nevidia cez toto všetko Božie dielo, nevidia Stvoriteľa cez stvorenie a všetko ostatné. Vidia trávu, ktorá rastie, ale nevidia zázrak stvorenia, pretože žiadny vedec na svete nie je schopný vytvoriť čo i len jediné steblo trávy v laboratóriu. Vidia novonarodené dieťa, ale nevidia zázrak života. Vidia svoje domovy a svoj život, ale nevidia, aké veľké šťastie majú, a tak sa neustále sťažujú, vidia len tmu a šero. Vidia všetky tieto veci bez toho, aby videli za seba, pretože niekde vo svojich srdciach popierajú Boha, Pôvodcu všetkého, čo je dobré. Vidia stvorenie, ale nevidia Stvoriteľa, ako slepý človek, ktorý nevidí Slnko, a preto popiera, že vôbec existuje. Svoje šťastie považujú za samozrejmosť, nikdy sa nečudujú, odkiaľ pochádza a nedakujú za Bohu. Na Boha si pamätajú prinajlepšom len vtedy, keď sa niečo pokazí.

Ale Christos lieči nielen slepých mužov a ženy, ale prostredníctvom nich celé slepé spoločnosti, vedie ich od obyčajných osudov k mimoriadnym osudom, vedie ich od očakávaného k neočakávanému, vedie potom od možného k zdanlivo nemožnému. Christos uzdravuje aj celé ríše slepých.

Pozrite sa na Rímsku ríšu, ktorá je známa svojou brutalitou, krutosťou a zotročením miliónov ľudí. Aj tá sa obrátila na pokornú vieru Galilejčanov. Pozrite sa na Helénsku ríšu, preslávenú svojimi hlúpyimi a márnivými „gréckymi“ filozofiami a vyznaním Neznámeho Boha, aj ona podľahla múdrosti tesárskeho syna. Pozrite sa na Anglické impérium, zložené z primitívnych domorodcov, Anglov, Sasov, Jutov, uctievajúcich kopce a stromy, aj ono padlo do rúk Spasiteľovej jemnosti. Pozrite sa na Ruské impérium, známe svojou zhýralosťou a pohanstvom, uctievaním sóch a riek, aj ono podľahlo Christovej miernosti. Aj iné národnosti boli uzdravené zo svojej duchovnej slepoty prostredníctvom svojich „miestnych hrdinov“ a objavili Slovo Evanjelia a uvideli víziu Božej slávy.

Nech nám tento deň Boh dá aj vnútorný zrak. A akokoľvek sme dnes hriechom poznačení, máme nádej, lebo, ako sa hovorí aj v dnešnom Prvom liste sv. ap. Pavla k Timotejovi (1, 15-17), v ktorom sme čítali: **„Isus Christos prišiel na svet, aby spasil hriešnikov. Medzi nimi som ja prvý; ale práve preto sa mi dostalo milosti, aby Isus Christos na mne prvom dokázal všetku svoju zhovievavosť, aby to bolo príkladom pre tých, ktorí budú veriť v Neho k životu večnému.“** Amen.

O. ekonóm Mgr. Marek Gubík

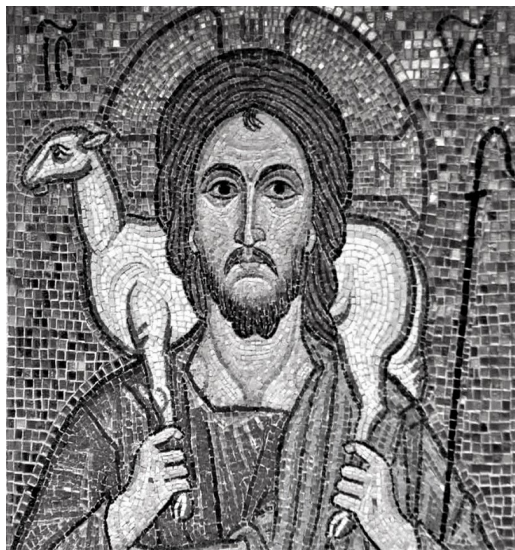

PASTIERSTVO V CHRISTOVEJ CIRKVI – CESTA KRÍŽA A MUČENÍCTVA (3)

A od toho času každý ozajstný syn človeka, želajúc si byť dôstojným „bratom“ (Žd 2, 11) Christovým, začal milovať utrpenia viac ako blahobyť, obzvlášť v čase duchovného zápalu. A kto čím vyššie vystupuje po stupienkoch podobania sa Ukrižovanému, tým viac a viac chce trpieť za Christa, za ľudí a za vznešenosť svojej služby. **„Blaženejšie je dávať, ako prijímať“** (Sk 20, 35), hovorí apoštol Pavel. Blaženejšie je podľa spomínaného apoštola **„trpieť s Božím ľudom, než mať dočasný úžitok z hriechu“**, **„Christovu potupu“**, **„väčšie bohatstvo“** ako všetky **„poklady Egypta“** (Žd 11, 25-26). A tí všetci, ktorí dosahovali túto vyššiu deväť stupňovú mravnú dokonalosť, ničím sa tak **„neradovali a neveselili“**, ako blahoslavenstvu, ktoré hovorí o prenasledovaní a hanobení, ktoré hovorí o živých rečiach na vyznávačov Christa a nakoniec aj o samotnej smrti za Christa (Mt 5, 10-12).

Ak všeobecne utrpenia, a obzvlášť za Christa, obsahujú v sebe istú nepostihnuteľnú radosť, to tým viac pastierske utrpenia.

Ak niekto hoci len raz zakúsil sladkosť života pre iných, ak ktosi, hoci len v málom zažil utrpenia pre Boha a blížnych, ten si môže v pamäti vybaviť a pochopiť, aké radostné boli tieto okamihy, ako sa mu žiadalo vždy viac a viac horieť dušou za brata! A aká predivná vec! Čím viac pastier trpí za svoju pastvu, tým stále bližšie sú pre neho jeho veriaci a stále viac a viac chce trpieť s nimi a za nich! Až napokon prichádza k tomu, že celý žije v iných a pre iných, že, povedané slovami apoštola Pavla, denne umiera (1 Kor 15, 31) za nich a samotnou touto činnosťou žela si položiť svoj život za svojich priateľov (Jn 15, 13), ako o tom hovorí Christos. Utrpenia pastiera stávajú sa pre neho aj pokrmom, aj nápojom, aj vzduchom, aj samotným životom. **„Rabbi, jedz!“**, ponúkali Isusa Jeho učeníci, predkladajúc Mu samotný pokrm bezprostredne po tom, ako skončil svoju pastiersku besedu so ženou Samaritánkou. **„On im však povedal: Ja mám jesť pokrm, o kto-**

rom vy neviete. Tu si hovorili učeníci medzi sebou: Vari Mu niekto priniesol jest? Isus im povedal: Mojim pokrmom je plniť vôľu Toho, čo ma poslal, a dokonat' Jeho dielo“ (Jn 4, 31-34), t.j. dielo pastierskej spásy ľudí.

Potom, vo svoj čas, sladkosť tohto pokrmu pochopili a začali si ju uvedomovať aj samotní apoštoli (Rim 5, 3-4; 2 Kor 7, 4; 1 Tes 3, 7-8) a ich ozajstní nasledovníci. O tom hovoria všetky stránky tak Pavlových listov, ako aj listy iných apoštolov. A toto prežíva aj každý „dobrý pastier“ podľa miery svojej viery a duchovného podvihu, teda duchovnej sily lásky. „My sa sužujeme pre vás, no nie je pre nás nič príjemnejšie ako toto súženie. Hoci táto starosť sama osebe je nepríjemná, no keď je o deťoch, prináša veľké uspokojenie. Mnohých z vás som splodil a aj po tom ešte trpím mukami plodenia a budem trpieť až do posledného nášho dych. Jednako však, nehľadiac na to, silne si želám znášať takéto utrpenia!“ (XI, 604-605). Takto vedelo hovoriť a cítiť veľké pastierske srdce sv. Jána Zlatoústeho. A spomeňme si aj na proroka Jeremiáša, ktorý volá: „**V srdci ma však slovo páľilo ako blčiaci oheň, zadržíavaný v mojich kostiach. Snažil som sa ho v sebe zadržat', ale nevládal som“** (Jer 20, 9).

No niekto povie: Aký prekrásny ideál pastierstva, dobrého vojaka Christovho, ku ktorému volá srdce. Ale ako ho dosiahnuť?

Ak niekto hoci len raz pocítil vo svojej duši duchovný oheň, oheň strádateľnej lásky, želanie horieť na oltári a prinášať obeť Christu a bližným, ten nech vie, že jeho volá sám Boh. Ten nech Ducha neuháša (1 Tes 5, 19), nech roznečuje oheň Božieho daru (2 Tim 1, 6), upevňuje svoju vieru, lásku a nádej na pevnom a živom kameni, ktorým je Christos (1 Pt 2, 4-5), a jeho svetlo nech svieti pred ľuďmi, aby videli jeho dobré skutky a oslavovali Otca, ktorý je v nebesiach (Mt 5, 16). A to všetko môže ako pastier naplniť iba vtedy, keď sa stane Božím spolupracovníkom (1 Kor 3, 9), keď začne hľadať nie iba svoje záujmy, ale aj záujmy Isusa Christa (Fil 2, 21).

A o to všetko sa usiluje aj naša duchovná škola. No ona môže nielen priviesť k samotnej viere, môže ju očisťovať od prímiesí, odstraňovať prekážky k nej a z jej hľadiska objasniť

všetko, čo sa deje vo svete a v človeku. Ona môže dať nielen samotnú vieru, no ju aj naďalej udržiavať ako dielo prevyšujúce každé ľudské zmýšľanie, všetky náuky, lebo je to dar Božej blahodate, ktorá je zvestovaná všetkým, ktorí si ju želajú, sú schopní ju pojať, prijať a chrániť. **„Preto ti pripomínam, aby si roznechoval oheň Božieho daru, ktorý si dostal kladením mojich rúk“ (2 Tim 1, 6)**, prízvukoval sv. apoštol Pavel Timotejovi. A kvôli tomu je u nás aj iná duchovná škola, ktorej učiteľom je sám Christos (Mt 23, 8) s apoštolmi, sv. otcami, blahodatnou hierarchiou, storočiami vypracovaným a Svätým Duchom posväteným spôsobom života.

Keď sa opýtali sv. Jána Kronštadtského, ktorý s radosťou horel a svietil **„pri východe Slnka“** a až **„do večera“** (Ž 103, 22-23), ako dosiahol takúto plamennú vieru, ten sa zamyslel a odpovedal: „Žil som v Cirkvi: zúčastňoval som sa na svätých tajinách“, ako je nám všetkým známe, obzvlášť však na každodennom slúžení Eucharistie, „modlil som sa, miloval som čítať najmä bohoslužobné miney a keď bol ešte čas, čítal som životy svätých“.

„Žil som v Cirkvi“, hľa, kde treba hľadať hlavný blahodatný prameň viery, poskytujúci plameň pre lásku pastiera, ktorý s radosťou **„kladie svoj život za svojich priateľov“** (Jn 15, 13) a prináša seba „ako sladký chlieb“ Presvätej Trojici.

Ako pravé a ustavičné povzbudenie v pastierskej službe prijmime od sv. apoštola Pavla adresované Židom, ale nielen im, ale aj všetkým veriacim a predovšetkým pastierom Cirkvi, ktorí sa usilujú, v duchu slov apoštola Petra, **„upevniť svoje povolanie a vyvolenie“** (2 Pt 1, 10) a ktorí ako prví, ako píše apoštol Pavel, **„vystavení verejnému hanobeniu a sužovaniu“** (Žd 10, 33): **„Rozpamätajte sa na tie prvé dni, v ktorých ste boli osvietení a prekonalí ste veľký boj v utrpeniach. Boli ste vystavení verejnému hanobeniu a sužovaniu, inokedy ste boli spoločníkmi tých, ktorých stihlo to isté. Ved' ste trpeli spolu s väzňami a s radosťou ste znášali, keď vás obrali o majetok, lebo ste vedeli, že máte lepší a trvalejší majetok. Preto nestrácajte dôveru, lebo bude bohato odmenená. Potrebujete vytrvať, aby ste plnením Božej vôle dosiahli prisľúbenie“** (Žd 10, 32-36).

Prot. Peter Kormaník

Literatúra:

AMVROSIJ, episkop Mediolanskij, sv.: *O objazanostach svjaščennoslužiteľej (De officiis ministrorum)*. Kazaň. Centralnaja Typografija 1908. Moskva-Riga „Blahovest“. 1995. 380 s. Príloženije I.-II. I.-XXXI.s. ISBN 5-87310-020-3.

ANTONIJ (CHRAPOVICKIJ), mitr.: *Pastyrskoje bogoslovije*. Svjato-Uspenskij Pskovo-Pečerskij monastyr 1994. 325 s. ISBN 5-862-88-045.

ANTONIJ, mitr. Surožskij: *Pastyrstvo*. Vtoroje izdanije. Novyje Mechi 2005. 459 s. ISBN 5-902520-03-7.

BOŠČANOVSKIJ, V.: *Uroki po Pastyrskomu bogosloviju dla lic, želajuščich priňať svjaščenstvo*. Jordanville, N.Y. 1961, 108 s.

BROJAKOVSKIJ, S.: *Poučeniya i reči na vsemožnyje slučaji iz pastyrskoj praktiki*. S. Peterburg 1904. Repr. izdanije: Lestvica. Moskva 1999. 735 s.

DOSEDĚL, Lev: *Trojí služba duchovního pastýře*. In: Pravoslávny teologický zborník III. Praha 1971, s. 87-96.

IAKOV, archimandrit: *Pastyr v otnošeniji k sebi i pastvi*. S. Peterburg 1880. 145 s.

IOANN (MASLOV): *Lekcii po Pastyrskomu bogosloviju*. Obščestvo Ľubitelej Pravoslavnoj Literatury. Izdatelstvo im svt. Ľva, papy Rimskoho. Kijev 2009. 406 s.

KIPRIAN (KERN), archim.: *Pravoslavnoje pastyrskoje služenie*. Izdatelstvo Svjato-Vladimírskoho Bratstva. Moskva 1996. 254 s. ISBN 5-900249-14-X.

KORMANÍK, Peter: *Pravoslávne dušpastierstvo II*. Gorlice 2009. 178 s. ISBN 978-83-928613-9-3.

KRONŠTADSKIJ, Ioann, sv.: *Svjaščenniku. Otčij dom*. Moskva 2005. 278 s. ISBN 5-87301-128-1.

MARINKOVIČ, M. Živan: *Pastyrsko bogoslovije*. Beograd 1970.

Pastyr duchovnyj. Razjasnenija svjatootečeskija o pastyrjach i o pastyrstve. Izdatelstvo „Sintagma“ pri učastiji Izdatelstva „Palomnik“. Moskva 1999. 286 s. ISBN 5-87468-070-5.

POPOV, Jevgenij: *Pastyrskoje bogoslovije v trech častach*. Sever-Zapadnij Centr Pravoslavnoj Literatury „Dioptra“. Sankt-Peterburg 2000. 639 s. ISBN 5-85325-030-2.

SIMEON NOVYJ BOGOSLOV, sv.: *Slova*, t. I., s. 71-72.

TICHON, igumen: *Svjatoje, vysokoje služenie jereja Božija, mirjanina i monacha, dobrovolnoje mučeničestvo*. Izdanije vtoroje Afonskaho Russkaho Pantelejmonova monastyra. Moskva 1894. 241 s.

VENIAMIN (FEDČENKOV), ieromon.: *O krestnom puti pastyrstva*. In: Christianskoje čtenije. Sankt-Peterburg 1911. Nom. 4, s. 540-551.

VIKTOR (MAMONTOV), archim.: *Hospod' – Pastyr moj*. Izdatelstvo „Svet Pravoslavija“, 2008. 368 s. ISBN 5-94127-024-0.

ZLATOUSTYJ, Ioann, sv.: *O svjaščenstve. Tvorenja*. Tom pevyj, kniga vtoraja. Izdanije vtoroje. Sankt-Peterburg 1898. Reprint. Izdanije: Pravoslavnaja kniga. Moskva 1991, s. 403-484.

S KÝM A PREČO SA STRETÁVAŤ

Nie som bezhriešny, a nehľadám ani bezhriešnych priateľov, pretože bezhriešnych ne nájdem. No tých, čo veľmi prosperujú, sú veľkí, majú málo nedostatkov, tých zahŕňam do zoznamu priateľov. V kom nachádzam opak povedaného, toho do zoznamu nezahŕňam, ale ani nevylučujem. Nezahŕňam, aby nebol dôvod ohovárať, lebo každý obyčajne o človeku súdi podľa jeho blízkych, ale ani ich nevylučujem, a nechávam im tak dobrú nádej. Jedni sú pre mňa ako radcovia a priatelia, druhých nekarhám, ale zachovávam pokoj, a snažím sa zachovať apoštolom povedané: **„Ak je to z vašej strany možné, žite v pokoji so všetkými ľuďmi“** (Rim 12, 18). (Sv. Izidor Pelusiota)

Prebývame s druhými nie preto, aby sme sa so všetkými radili a napodobňovali ich, ale aby sme so zreteľom na nich poznávali svoje duševné choroby a pokorovali sa pred blíznymi. (Sv. Ambróz Optinský)

Dobrá každodennú komunikáciu môžeme mať aj s neveriacimi, len modliť sa s nimi netreba, a nesporiť o náboženstve, aby v spore nebolo urážané Božie meno. (Sv. Nektarij Optinský)

Ked' sme teda medzi vami siali duchovné (Výklad sv. Jána Zlatoústeho)

„Ked' sme teda medzi vami siali duchovné, je veľkou vecou zať telesné? Ak iní majú u vás toto právo, prečo nie skôr my? My sme však toto právo nevyužili. Naopak. Všetko znášame, len aby sme Christovmu Evanjeliu nestavali nijakú prekážku“ (1Kor 9, 11-12).

„Ked' sme teda medzi vami siali duchovné, je veľkou vecou zať telesné?“. Hľa, ďalší dôkaz, že treba dávať (obživu učiteľom). Povedal: „**Kto kedy vojenčí na vlastné trovy?**“, – kto sadí vinicu? – kto pasie stádo? – ukazujúc na mlátiaceho vola, – uvádza nový opodstatnený dôvod, prečo majú právo brať. Tým dôvodom nie je len to, že pracujú, ale to, že sami svojim žiakom dávajú oveľa dôležitejšie. Čo znamená: „**Ked' sme teda medzi vami siali duchovné, je veľkou vecou zať telesné?**“ Vidíte spravodlivejší a opodstatnenejší dôvod, než boli tie pred ním? Tam, hovorí, sú semená a plody materiálne, no tu je semeno duchovné a odmena skutočná. Aby si tí, čo učiteľom niečo poskytlí o sebe, veľa nenamýšľali, ukazuje, že viac dostávajú, než dávajú. Rolníci, čo zasejú, to aj zožnú. My do vašich duší sejeme duchovné, a žneme skutočné, pretože taký je nám poskytovaný pokrm. Potom ich ešte viac zahanbuje, keď hovorí: „**Ak iní majú u vás toto právo, prečo nie skôr my?**“

Hľa iný dôkaz, ktorý je tiež prevzatý z príkladov, len nie takých, ako prv. Avšak tu hovorí nie o Petrovi, ani apoštoloch, ale o falošných učiteľoch, proti ktorým povstal a o ktorých povedal: „**Znášate, ...keď vás niekto vyjedá, keď vás niekto zdiera, keď sa niekto povyšuje, keď vás niekto bije po tvári**“ (2Kor 11, 20). Začína tu s nimi zápasíť, preto nehovorí: ak iní od vás berú. Vyobrazujúc ich drzosť, násilnosť, chamtivosť, hovorí: „**Ak iní majú u vás toto právo**“, to jest, riadia vás, ovládajú, zaobchádzajú s vami, ako so sluhami, a nie len berú, no robia tak s veľkým naliehaním a drzosťou. Ďalej hovorí: „**Prečo nie skôr my?**“ Nepovedal by to, ak by hovoril o apoštoloch. Je zrejmé, že sa tu zmieňuje o škodlivých ľuďoch a zvodcoch. Teda, okrem Mojžišovho zákona ste aj sami, hovorí, stanovili pravidlo dávať (obživu učiteľom). Povedal: „**Prečo nie skôr my**“, a nepredkladá dôkazy, prečo tak hovorí, a ponecháva to na ich posúdenie a svedomie, zároveň sa ich snaží trochu viac vydesiť a zahanbiť. „**My sme však toto právo nevyužili**“, to jest, my sme nebrali. Pozrite, po toľkých dôkazoch toho, že brať nie je nezákonné, nakoniec povedal: my neberieme, aby si nemysleli, že to odopiera ako zakázané. Hovorí, neberiem nie preto, že to nie je dovolené, ako sme to mnohými príklad-

mi dokázali, aj apoštolov, aj vojaka, roľníka, pastiera, Mojžišovým zákonom, samotnou podstatou veci, **„keď sme teda medzi vami siali duchovné“**, a nakoniec tým, že to sami robíte vo vzťahu k druhým. No (nevyužívali), hovorí na jednej strane preto, aby si nemysleli, že odsudzuje apoštolov,

ktorí brali, ale aby (Korintánov) zahanbil a ukázal, že si to odopiera nie ako zakázané. Na druhej strane, aby si po mnohých dôkazoch a príkladoch, dokazujúcich právo na príjem nemysleli, že on sám chce brať a preto toto všetko hovorí, – aj toto podozrenie odvracia. Neskoršie to jasne vyjadril slovami: **„A toto nepíšem preto, aby sa mi tak stalo“** (1Kor 9, 15); a tu hovorí: **„My sme však toto právo nevyužili“**. Čo je ešte dôležitejšie, nikto nemôže povedať, že sme to „neurobili“ preto, že sme žili v hojnosti. Nie, aj v núdzi sme núdzi neustúpili. To isté hovorí v druhom liste: **„Iné cirkvi som ochudobnil tým, že som prijal od nich podporu, aby som mohol slúžiť vám, a aj keď som bol u vás a ocitol som sa v núdzi, nikomu som nebol na ťarchu“** (2Kor 11, 8-9); ako aj v tomto liste: **„Znášame hlad aj smäd, nahotu aj bitku“** (1Kor 4, 11). Aj tu to isté znovu naznačuje slovami: **„Všetko znášame“**. Vyjadrenie: všetko znášame znamená aj hlad, aj veľkú núdzu, aj iné útrapy. Avšak toto všetko, hovorí, nás neprinútilo porušiť zákon, ktorý sme si sami pre seba stanovili. Prečo? **„Aby sme Christovmu Evanjeliu nestavali nijakú prekážku“**. Korintania boli slabí. Preto, hovorí, aby sme vás nezvádzali, prijímuc od vás (mzdu), rozhodli sme sa robiť viac ako je prikázané, než klásť nejaké prekážky Evanjeliu, to jest vášmu učeniu. Nerobili sme nedovolené, aj keď sme znášali veľkú núdzu a na úžitok sme mali príklad apoštolov, **„aby sme nestavali nijakú prekážku“**, – nepovedal: odstránili, ale: nestavali prekážku, to jest, aby nespôsobili ani najmenšie spomalenie a zastávku pri šírení slova. Ak sme my, hovorí, preukázali toľko úsilia, o čo viac by ste mali byť zdržanliví vy, ktorí od apoštolov máte veľmi ďaleko a nemôžete ukázať na zákon, ktorý to dovoľuje. Naopak, siahate po zakázanom, ktoré vám spôsobuje veľkú ujmu, nie len tým, že spomaľuje zvestovanie Evanjelia, ale aj tým, že nemáte na zreteli naliehavšie potreby. Toto všetko adresoval tým, ktorí jedením pohansky obetovaného zvädzali slabších bratov.

Zdroj: Толкования Священного Писания. Толкования на 1 Кор. 9:11 (optina.ru)

Z ruského jazyka preložil: **prot. Marek Ignacik**

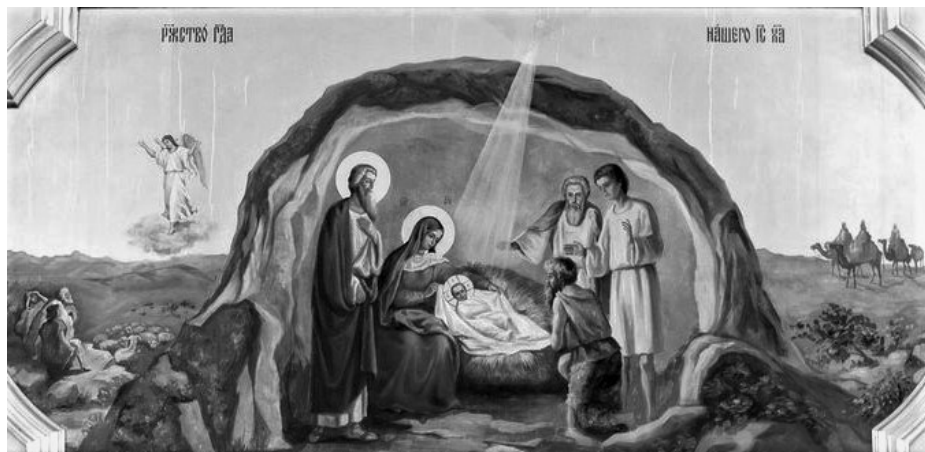
Biblicko – patristický pohľad na sviatok Narodenia Isusa Christa (1)

Sviatok Narodenia Isusa Christa je už oddávna jeden z najväčších sviatkov, akoby základom a začiatkom všetkých ostatných sviatkov Pravoslávnej cirkvi (Matveevskij 2012). Svätý Ján Zlatoústý vo svojom slove proti Anomejcom hovorí, že **„ak by sa Isus Christos narodil podľa tela, tak by sa ani nemohol dať pokrstiť a tak by nebol sviatok Bohozjavenia, rovnako by ani netrpel na kríži a tak by nebol ani sviatok Paschy. Neposlal by Svätého Ducha a preto by nebol ani sviatok Päťdesiatnice. Takýmto spôsobom od sviatku Narodenia Isusa Christa, podobne ako jeden prameň naplňa rôzne potoky, tak dostali svoj počiatok aj ďalšie cirkevné sviatky“** (Златоустый 1896, s. 460).

Celý Starý Zákon, ktorý hovorí o udalostiach do príchodu Isusa Christa na Zem, je naplnený očakávaním Spasiteľa, ktorého si želali všetky národy: **„A zatrasiem všetkými národmi, a príde Želaný všetkými národmi, a naplním tento dom slávou, hovorí Hospodin Zástupov“** (Ag 2, 7). Svätý Ján Zlatoústý o tom hovorí v jednej zo svojich homílií na sviatok Narodenia Isusa Christa takto: **„Kvôli čomu niekedy smútili praotcovia, čo predpovedali proroci, to, čo chceli vidieť spravodliví, to sa dnes naplnilo. Boh sa zjavil na Zemi v tele a žil s ľuďmi** (Bar 3, 38). **Preto sa radujeme a veselíme“** (Златоустый 1896, s. 387). Už proroci predpovedali o Christovi, že On vykúpi úbohého, volajúceho a sklúčeného, ktorý nemá iného záchrancu. Bude milosrdný k chudobnému duchom a úbohému a zachráni duše úbohých. Ako to opisuje kráľ Dávid v žalme: **„Lebo vytrhne chudobného, volajúceho a biedneho a toho, kto nemá pomocníka. Zlútuje sa nad slabým a chudobným a duše chudobných spasí“** (Ž 72, 12-13) (Malakov 2013).

Niektoré starozákonné prococtvá sa týkajú aj vonkajšieho obrazu príchodu Spasiteľa na svet. Uvedieme napríklad významné prococtvo proroka Izaiáša o narodení Isusa Christa od Panny: **„Preto vám dá sám Pán znamenie: Hľa, panna počne a porodí syna a nazve jeho meno Immanuel“** (Iz 7, 14). No existujú aj mnohé ďalšie prococtvá o okolnostiach Jeho narodenia. Napríklad starozákonný prorok Micheáš hovorí v mene samotného Boha o predurčenom mieste Narodenia Isusa Christa: **„A ty, Betlehem, Efrata, primalý byť medzi tisícami Júdovými, z teba mi vyjde ten, ktorý má byť Panovníkom v Izraeli, a Jeho východiská sú od pradávna, odo dní veku“** (Mich 5, 2). Toto prococtvo cituje aj evanjelista Matúš: **„A ty, Betlehem, zem Júdova, nijako nie si najmenším medzi vojvodami Júdovými, lebo z teba mi vyjde vodca, ktorý bude pásť môj ľud, Izraela“** (Mt 2, 6). Kresťanskí exegeti videli v starozákonných prococtvách aj iné predobrazy novozákonných udalostí späť s Narodením Isusa Christa. Napríklad prorok Ozeáš hovorí: **„Keď bol Izrael**

dieťa, miloval som ho a z Egypta som povolal svojho syna“ (Oz 11, 1; porovnaj tiež Mt 2, 15). Prorok opisuje nielen odchod Židov z Egypta na čele s Mojžišom, ale aj proroctvo o návrate Svätej rodiny do Palestíny z Egypta, keď museli utekať pred hnevom Herodesa. Ďalší prorok o tom píše: **„Hlas počuť v Ráme, nárek a horký plač; Ráchel plače nad svojimi synmi; nechce sa dať potešiť nad svojimi synmi, pretože už ich niet“** (Jer 31, 15; porovnaj tiež Mt 2, 18). Všetky tieto proroctvá sa naplnili v novozákonnej epoche (Malakov 2013).

Novozákonné rozprávanie o udalostiach Narodenia Isusa Christa sa skladá z dvoch Evanjelií navzájom sa doplňujúcich – podľa Matúša (1, 18; - 2, 23) a podľa Lukáša (2, 1-20). Tu sa píše o tom, že počas panovania cisára Augusta v Ríme a kráľa Herodesa v Judsku, rozhodnutím cisára bolo nariadené sčítanie ľudu. Preto bolo Židom potrebné prísť do tých miest, odkiaľ pochádzali. Jozef a Mária, ktorí vtedy očakávali narodenie Dieťaťa, prišli do Betlehema, pretože pochádzali z rodu kráľa Dávida. Keď prišli na miesto, nemohli nikde nájsť nocľah a preto boli nútení uchýliť sa v prístrešku pre dobytok. Podľa cirkevnej Tradície to bola jaskyňa, v ktorej sa Presvätej Bohorodičke narodil Boží Syn Isus Christos. V tú noc sa neďaleko na poli nachádzali pastieri. Zrazu sa pred nimi zjavil anjel a osvietilo ich zázračné svetlo. V tom čase prišli z východu do Palestíny mudrci. Na toto miesto ich priviedla tajomná hviezda (porovnaj Lk 2, 1-20) (Černov 2015).

Cirkev trvá na nemeniteľnej pravde, že Dieťa, ktoré sa rodí v Betleheme, je pravý Boh a dokonalý Človek, Boží Syn, ktorý pred svojim telesným narodením mal jednu Božskú prirodzenosť spoločnú s Otcom a Svätým Duchom. Narodením v tele sa stal aj dokonalým Človekom. O tom hovorí v Piatom slove sv. Lev Veľký, že pravý Človek a Pravý Boh, večný vo svojom, dočasný v našom, Jediný s Otcom podľa podstaty, ktorá u Neho nikdy nebola menšia ako u Otca, a rovnaký s Bohorodičkou podľa tela, ktoré On stvoril. Pritom Syn Boží prijal pri Vtelení ľudskú prirodzenosť, dušu a telo, naveky. Odteraz sa v Ňom telo a duša stali telom a dušou Boha. Pri Vtelení sa dve prirodzenosti Christa Božská a ľudská zjednotili vo večnom a nerozlučnom zväzku. Odteraz až naveky Syn Boží nie je len dokonalým Bohom, ale aj dokonalým Človekom. Podľa svätých otcov sa Božská a ľudská prirodzenosť

v Christovi zjednotila nezliatne, nemeniteľne, nerozdeliteľne a nerozlučne. Preto Cirkev od dávna nazývala udalosť, ktorá sa uskutočnila v Betleheme, nielen Narodením, ale aj Bohozjavením. Samotné slovo „Bohozjavenie“ označuje, že Boh, predtým ukrytý od ľudského rodu, sa teraz jasne a viditeľne zjavuje ľuďom cez Narodenie v tele. Teraz sa Boh nezjavuje tak ako v Starom Zákone iba v nejasných predobrazoch a symboloch, ale ako Nebeský Stvoriteľ, ktorý k nám zostúpil a zrazu sa stal pravým Človekom, to znamená jedným z nás (Malakov 2019). Týmto sa uskutočňuje, dalo by sa povedať, nemožné – Boh sa stáva Človekom. Podľa slov svätého Gregora Bohoslovca sa Beztelesný vteluje, Neviditeľný sa stáva Viditeľným, Syn Boží sa stáva Synom človeka. Syn Boží aj počas svojho vtelenia ostáva tak ako predtým, pravdivý a dokonalý Boh. Blažený Augustín hovorí, že kvôli zbožšteniu človeka Boh sa stal Človekom. Bez toho, aby zanechal to, čím bol, sám sa chcel stať tým, čo stvoril. Čo sám stvoril, tým sa aj stal, pridal Človečenstvo k Božstvu, netratiac Božstvo v Človečenstve. Aj keď prijal ľudskú prirodzenosť, Syn Boží ani na chvíľu nestratil svoju Božskú veľkosť, ani moc nad vytvoreným svetom, ani jednotu trojičného spoločenstva medzi Otcom a Svätým Duchom. Svätý Vasilij Veľký to potvrdzuje vo svojej homilii na Narodenie Isusa Christa, keď hovorí, že v okamihu Narodenia ani Nebo nestratilo to, čo malo, a Zem prijala do svojho lona Nebeského“ (Malakov 2019).

Podľa slov svätých otcov v okolnostiach Narodenia Christovho môžeme vidieť, ako napríklad v temnej a chladnej betlehemskej jaskyni, v jaslach, v ktorých sa nachádzal pokrm pre dobytok, v ktorých ležalo Novonarodené Dieťa, symbolický obraz nášho hriechom zotročeného sveta. Napríklad v jaskyni, v ktorej sa rodí Vládca - svätí otcovia vidia tú tmú, v ktorej sa nachádzal človek do príchodu Spasiteľa. Povíťe plienkami symbolizuje zobrať na seba okov nášho hriechu. Vôl napríklad znázorňuje zákonu podriadeného človeka (rozumej Židov), osol zasa zvieru, ktoré nesie ťažké bremená, čo označuje hriechom zaťaženého modloslužobníka (rozumej pohana). Obidvoch obnovuje prostredníctvom seba v jedného nového človeka. Z prvého sňal ťažké jarmo zákona a druhého oslobodzuje od bremena modlárstva (Černov 2015).

Z evanjeliového rozprávania sa môžeme tiež dozvedieť, že medzi tými, ktorým sa zjavila sláva Christovho narodenia, nebola iba Bohorodička a Jozef, ktorý ju sprevádzal na ceste z Galiley do Betlehema, ale aj miestni pastieri, ktorí pásli stádo neďaleko od Betlehema. Pred očami pastierov sa otvorili nebesá plné anjelských mocností, ktoré chválili Boha a oslavovali Ho. Svätí otcovia vysvetľujú, prečo práve pastieri boli dôstojní tohto božského zjavenia. Predovšetkým kvôli ich úprimnej a svätej jednoduchosti, čistote a morálnej nevinnosti. Podľa blaženého Jeronýma, bolo pastierom odhalené tajomstvo Narodenia aj preto, lebo v tú noc bdeli a ochraňovali svoje stádo, čo symbolizuje duchovnú bdelosť veriacej kresťanskej duše (Malakov 2019).

Na počiatku pozemskej histórie, medzi nebom a Zemou, anjelským svetom a svetom pozemským, v dôsledku pádu Adama došlo k strašnej duchovnej priepasti. Akoby neprekonateľnej priepasti. No s príchodom Spasiteľa do nášho sveta je táto priepasť prekonaná, prekážka medzi nebom a Zemou je zrušená, nebo sa so Zemou zjednocuje (Matveevskij 2012).

Keby Hospodin neprišiel na Zem, keby svojim Vtelením neprijal plnosť našej ľudskej prirodzenosti, potom by boli pre nás nebesá naveky zatvorené. Človek by nemohol svojimi silami vystúpiť do pôvodných výšin, ktoré stratil pri páde Adama. Ale Spasiteľ sa objavil vo svete, pravý Syn Boží, Boh Slovo, v ktorého moci bolo poraziť duchovné nepriateľstvo hriechu a pekla. Keď Christos zostúpil na Zem, Christos skutočne odkryl pre ľudský rod cestu na nebesia. Hlavným cieľom Vtelenia, príchodu Božieho Syna na svet, cieľom toho, že pravý Boh sa stal pravým Človekom, bolo spasenie ľudského rodu zo sily hriechu a smrti. Ľudský rod pred tým duchovne mŕtvy v hriechoch, vstáva silou a svetlom valievajúcej sa na neho Božskej blahodate a začína žiť novým životom. Ako o tom hovorí svätý Justín (Popovič): „**Skutočne sa narodil Boh ako človek na Zemi! Kvôli čomu? Aby sme prostredníctvom Neho dostali život**“ (Popovič 2004).

Jerej Milan Petrisko

Použitá literatúra:

Slovenská biblická spoločnosť © www.biblickaspolocnost.sk Slovenský ekumenický preklad, 4. opravené vydanie, 2018. Dostupné z: <https://biblia.sk>

ЗЛАТОУСТ, И., 1896. Творения святого отца нашего Иоанна Златоуста, архиепископа константинопольского. Том второй, книга первая. Санкт Петербург: издание Санкт Петербургской духовной академии.

МАЛАКОВ, П., 2019. Рождество Христово. Антология святоотеческих проповедей. Москва: Никея. ISBN 978-5-91761-943-9.

МАЛАКОВ, П., 2013. Православные церковные праздники. Москва: Издательство Сретенского монастыря. ISBN 978-5-7533-0745-3.

МАТВЕЕВСКИЙ, П., 2012. Дванадцатые праздники и Святая Пасха. Москва: Сибирская Благовоница. ISBN 978-5-91362-560-1.

ПОПОВИЧ, Иустин, преп. Собрание творений. Москва. Паломник, 2004. ISBN 5-88060-036-X.

ЧЕРНОВ, В., 2015. Дванадцатые праздники Православной церкви. Москва: Николин День. ISBN 978-5-906570-38-3.

Pravda, spravodlivosť a Boží súd

Kto žije s bezstarostnou nádejou na Božie milosrdenstvo, ten prosí u Boha súd nad sebou. Kto nedbá o Božiu dobrotu, ten pozná na sebe Božiu spravodlivosť. **(Sv. Tichon Zadonský)**

Veľký je Boh vo svojej добрote, rovnako veľký je aj vo svojej spravodlivosti. Boh nie je pôvodcom zla. On daroval človeku rozum, schopnosť rozlišovať dobro i zlo i vládnutie nad sebou. **(Sv. Antonij Veľký)**

Božia láska darovala nám život, ktorý nikdy nekončí, a dočasná smrť ho prerušuje iba na chvíľu. Hospodinovi je príjemné prejaviť milosrdenstvo a zachrániť človeka; svojou láskou sa nevyčerpáva, odpúšťajúc dlhy človeku. Dobrota Božia prevyšuje všetko, pretože ona všetkým dáva odpustenie. **(Sv. Efrém Sýrsky)**

Ako a prečo čítať Sväté Písmo

Pri čítaní Svätého Písma môžeme zažiť neistotu a obavu z nepochopenia textu. Biblia je zložitá kniha, mnohí ju s nadšením začnú čítať a potom znechutení a zmätení odložia nabok. Preto je dobré mať duchovného, ktorý by nám určité nepochopené texty vysvetlil. Dôležité je aj počúvať a čítať homílie, aby sme Písmu lepšie porozumeli. Tak ako sa píše v Skutkoch apoštolov, dvoran etiópskej kráľovnej čítal proroka Izaiáša, ktorý písal o Christovi, ale neporozumel proroctvám, pokým mu apoštol Filip nevysvetlil ich význam. Po tomto vysvetlení dvoran uveril v Christa ako Spasiteľa a bol pokrstený (Sk 8,28-39).

Po celé stáročia si veriaci kladú otázku, kde je Boh v tomto čase. Aj dnes sa veriaci pýtajú to isté a milióny kresťanov sa obracajú na Sväté Písmo, aby sa povzbudili na svojej ceste viery v Boha. Tradícia a múdrosť nás vedú k tomu, aby sme sa pri čítaní Biblie nevenovali sami bez spojenia s Cirkvou, ktorá Písmo dostala ako dar od Boha. Apoštol Pavol píše: „**Každé písmo, vdychnuté od Boha, je aj užitočné učiť, karhať, napravovať a vychovávať v spravodlivosti, aby dokonalý bol človek Boží a spôsobilý na všetko dobré**“ (2 Tim 3,16-17). Dobre sme si vedomí toho, že mnohí ľudia nevidia Sväté Písmo v tomto svetle. Mnohé kritické názory namierené proti nemu sú neoprávnené, pretože ich vyjadrujú ľudia, ktorých biblické vedomosti, pokiaľ vôbec nejaké majú, sú veľmi obmedzené. Sväté Písmo nie je historická ani vedecká kniha. Jej účelom je učiť dejiny spásy, v ktorej Boh rozpráva pomocou človeka k svojmu ľudu. Je to náboženská kniha, ktorá nás vedie k Bohu.

Biblia oživa, ak sa s ňou modlíme a rozumovo o nej uvažujeme. Spôsob čítania Svätého Písma si budeme voľiť podľa toho, čo chceme z neho porozumieť a vyťažiť. Niektoré verše nás odkazujú na iné verše, aby sme určité veci a situácie lepšie pochopili.

Predovšetkým sa musíme zoznámiť so Svätým Písmom a jeho rozdelením, témami, postavami a poslanstvom. Keď chceme pochopiť Nový Zákon, musíme si preštudovať Starý Zákon.

Aj sám Isus Christos čítaval Sväté Písmo, ako sa píše v Lukášovom Evanjeliu. V jednu sobotu Isus vošiel do synagógy, aby tak ako v každý sabat uctieval Hospodina v spoločenstve. Predstavený synagógy ho vyzval, aby prečítal slová Písma určenému na tento deň. Isus otvoril zvitok a prečítal úryvok z proroka Izaiáša, ktorý znel: „**Duch Pánov nado mnou, lebo ma pomazal zvestovať chudobným Evanjelium, uzdravovať skrúšených srdcom, poslal ma hlásať zajatým prepustenie a slepým navrátenie zraku, utláčaným oslobodenie a zvestovať vzácny rok Pánov**“ (Lk 4,18). Keď zavrel knihu, povedal: „**Dnes sa naplnilo**

toto Písmo vo vašich ušiach“

(v. 21). Keď budeme Svätému Písmu veriť ako posolstvu od Boha, potom budeme môcť povedať s Isusom: „**Duch Pána je nado mnou**“. Len s pomocou inšpirácie Svätého Ducha budeme môcť čítať Bibliu s vierou a Jeho darom. Vtedy bude k nám hovoriť Boh cez čítané slovo. A toto slovo bude pretvárať naše životy.

Pomocou Svätého Písma nás Svätý Duch vedie k Spasiteľovi: „**Lebo tak miloval Boh svet, že svojho jednorodného Syna dal, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho. Lebo neposlal Boh Syna na svet, aby odsúdil svet, ale aby ho spasil**“ (Jn 3,16-17).

Božia zvesť je rovnako naliehavá a neodbytná, ako bola po celé stáročia, ale hoci sa ju naučíme a uložíme v pamäti, stále ju chápeme len obmedzene. Božie slovo je dané celému človeku, jeho telesnej, duševnej a duchovnej stránke. V tajine krstu sme boli ponorení do života s Christom. Stali sme sa Christovým údom a chrámom Svätého Ducha.

Aj cirkevní otcovia odporúčajú čítať Sväté Písmo. Svätý Ján Zlatoústý o tom napísal: „**Čítanie Svätého Písma je veľkým dobrom. Povzbudzuje dušu k oceneniu múdrosti, upriamuje myseľ na nebo, privádza človeka k postoju vďačnosti, zabráňuje nášmu rozrušeniu sa nad nejakou pozemskou skutočnosťou, privádza naše myslenie k odpočinku vo svete, na druhej strane privádza nás ku konaniu všetkého s vyhlídkou na odmenu od Pána a k veľmi pohotovému zaobreraniu sa skúškami cnosti**“.

A na koniec netreba zabudnúť na to, že čítanie Svätého Písma musí sprevádzať modlitba, aby sa stalo rozhovorom medzi Bohom a človekom. Lebo keď sa modlíme, prihovárame sa Bohu, a keď čítame Božie slovo, Boha počúvame.

Jerej Mgr. Milan Maršala

Povolanie a povinnosti kresťana

Kresťana nie iba samotné vyznávanie, ale aj viera a mravy zhodné s vierou robia pravým kresťanom. **(Sv. Tichon Zadonský)**

Nemožno byť kresťanom, nežijúc po kresťansky. Kto nežije naozaj po kresťansky, ten sa nachádza v stave mravného modlárstva. On alebo je obeťou stvorenia, pracujúc namiesto Bohu bohatstvu, zbožňujúc brucho, alebo, naopak, stáva sa modlou a vyžaduje pre seba ako obeť všetko, čo zem vydáva. **(Filaret, metropolita moskovský)**

Povolanie kresťana je vysoké: mnoho sa treba namáhať, aby sa naplnilo. **(Filaret, arcibiskup černigovský)**

Spoved' ako stretnutie s Bohom (1)

Východiskom dnešnej úvahy je evanjeliové podobenstvo o márnotratom synovi (Lk 15, 11-32), kde mladší syn odmietol svojho otca, otočil sa chrbtom rodine a rozhodol sa opustiť svoj domov. Zavrhol všetko, čo tvorilo jeho normálny a slušný život. Treba zdôrazniť, že od momentu, kedy opustil domov, jeho otec ho očakával s nádejou, že sa napokon opäť vráti domov. Evanjelium nám vraví, že keď sa mladší syn jedného dňa vracal domov, jeho otec mu utekal naproti, objal ho plný šťastia, že sa mu syn nakoniec vrátil. Podobný vzťah je aj medzi nami a Bohom pri tajine pokánia, kedy prichádzame podobne ako márnotratiný syn, aby sme sa stretli s Otcom, od ktorého sme sa vzdialili, ktorého sme odmietli, stretáme sa s Otcom, ktorý má vždy otvorenú náruč pre nás.

Hriechom sa my ľudia vzdalujeme od Boha, no On nie je ďaleko od nás. On si želá a čaká na náš návrat. On plače nad našou úbohosťou a tým, že Ho zrádzame, no tým zrádzame aj seba, keďže sme stvorení na obraz Boží. A kedykoľvek sa zjavíme v dialke, On je tam, čaká nás, beží nám naproti, aby nás objal a prijal domov. Boh tam nestojí ako sudca, ale ako Ten, ktorý po nás túži aj s našou biednosťou a hriešnosťou. Boh neospravedľuje našu hriešnosť, no miluje nás takou veľkou horiacou láskou, ktorá je paradoxne možno ešte hlbšia než pokojná a tichá láska k staršiemu synovi, ktorý od neho nikdy neodišiel. To potvrdzujú aj slová Christa, že v nebi majú väčšiu radosť nad jedným kajúcnyim hriešnikom, než nad 99. spravodlivými (por. Lk 15,7).

Pozastavme sa pri márnotratom synovi z podobenstva. On bol šťastný v otcovom dome, no aj tak chcel zažiť niečo iné, nové a vzrušujúce, nestačilo mu šťastie, v ktorom prebýval u svojho otca. Nestačilo mu obliekať sa do bežného oblečenia a chcel sa vyobliekať a vyzerat' ešte úžasnejšie. A tak akoby povedal otcovi: „**Pozri, ja chcem zažiť iný život, lebo život s tebou, s bratom a so všetkými v domácnosti nie je pre mňa dostatočne vzrušujúci. A k tomu, ty otec, ešte nie si dosť starý, aby si zomrel a aby som mohol zdediť to, čo je moje. No dohodnime sa, že ja na teba zabudnem, ty si pre mňa mŕtvý a daj mi to, čo by mi patrilo po tvojej smrti.**“ Otec mu neprotirečil, na tieto slová nepovedal ani slovo a dal mu jeho dedičný podiel.

Možno pri čítaní týchto viet sa niekto pohorší, ale podobne ako tento mladší syn, sa aj my takmer stále chováme voči Bohu. Stále od Neho niečo berieme a požadujeme a zneužívame to na naše často hriešne úmysly a chůtky. Boh nám dal život. Ako využívame tento život? Využívame ho spôsobom hodným Boha a nás, nepovažujeme všetky dary, ktoré nám Boh poskytuje ako samozrejmosť, bez potreby poďakovať? Povieme Mu niekedy, že sme vďační za zdravie, priateľov, rodinu, ale aj majetok, ktorý máme? My máme vo zvyku považovať

všetko, čo nám Boh dáva, za naše vlastníctvo, zmocňujeme sa toho, avšak zabúdame, že všetko čo máme, pochádza od Boha. Veľmi často sme podobní márnokratnému synovi a kým máme dostatok toho, čím nás obdaril Boh a rozhadzujeme a utrácame to nerozvážne, tak sme obklopení rôznymi ľuďmi, ktorí si chcú uchmatnúť od nás to, čo máme. Avšak jedného dňa príde moment, keď už nemáme nič, všetko sme premrhali, všetci nás opustili a zrazu zistíme, že sme ostali sami a niekde v kútiku duše sa rozpomenieme na Boha, ktorého sme zradili, opustili. Spomenieme si na otcovský dom, kde bola láska, pokoj a dostatok všetkého...

Z uvedeného vyplýva, že hriech nie je to len morálne prestupovanie zákona, ale je to niečo oveľa horšie, lebo je to odvracanie sa od Boha a Jeho lásky. Keď hrešíme, otáčame sa chrbtom Bohu a opúšťame ho a On smúti za nami, lebo už nie sme deťmi Božieho Kráľovstva, ale sme sirotami dobrovoľne nechanými napospas kráľovstvu zla. A pritom Boh nás tak ľúbi, že nás stvoril svojou láskou z nebytia v bytie, riskujúc, že je možnosť, že sa od Neho odvrátíme a odmietneme Jeho lásku. Existuje starý spis hovoriaci o stvorení sveta, kedy Boh Otec vraví Bohu Synovi: „Môj Synu, utvorme človeka. A Syn vraví: Áno, Otče.“ No Otec Boh dodáva: „Ale človek sa spreneverí svojmu poslaniu, odvráti sa od nás a zavrhne nás. A Ty budeš musieť si obliecť ľudskú prirodzenosť a zomrieť za človeka.“ A nato Boh Syn povedal: „Stvorme svet a človeka!“ Toto je tá veľká cena hriechu, ktorú zaplatil ľudomilný Boh...

Človek má pre Boha nevyčísliteľnú hodnotu a preto hrešíme, ak sa zle správame k druhým ľuďom.

Správame sa k blízkym úctivo, starostlivo, zaujímame sa o nich, robíme pre nich všetko, čo je v našich silách, alebo sa k nim chováme s krutosťou, nezáujmom a chladným správaním? Často hrešíme tým, že vravíme:

„Najradšej by som zomrel, lebo život je pritažký.“ V detstve, v časoch emigrácie som zažil časy plné chudoby, krutosti a násilia, hladu a tento svet som považoval za džungľu plnú divej zveri, kedy

každý pre každého znamenal nebezpečenstvo a boj o prežitie bol veľmi ťažký. To bol svet okolo mňa a bol to svet, ktorý utvorili ľudia svojím správaním sa jeden k druhému. Avšak neskôr som prostredníctvom Svätého Písma a niektorých ľudí objavil Boha a úplne sa zmenilo moje nazeranie na okolitý svet. Zrazu som pocítil a uvedomil som si, že Boh zomrel za každého z týchto ľudí a preto ich budem ľubiť, aj keby ma to stálo život, lebo chcem byť s Bohom a nie bez Neho. A preto, ak nazeráme na okolitý svet ako na džungľu a k blízkym sa chováme ako k nepriateľom, hrešíme voči Bohu Stvoriteľovi všetkých a všetkého.

Christos povedal, že ak ideme obetovať dar a zistíme, že niekto má niečo voči nám, ublížili sme mu nejako, je potrebné najprv urobiť všetko pre zmierenie a až potom ísť obetovať dar na oltár (por. Mt 5, 23-24). Preto nie je možné ísť na spoveď a neurobiť pred tým všetko na urovnanie sporov, ak sa na niekoho hneváme alebo sme

niekomu ublížili. Môže sa stať, že aj keď poprosíme niekoho o odpustenie, nemusí nám dotýčný odpustiť. Môže to byť tým, že sme niekomu ublížili do takej miery, že toho ešte nie je schopný alebo jeho srdce je tak zatvrdnuté. A možno dotýčný cíti, že naše prosby o odpustenie sú len formálne, neúprimné slová nekorešpondujúce s tým, čo vychádza z nášho srdca a z našej osoby.

Ľudia často hľadajú kňaza, ktorý je milý, súcitný, ktorého majú radi a môžu mu dôverovať. Je potrebné mať na pamäti, že v tajine pokánia ideme ku Christovi a kňaz je len prostredníkom a svedkom nášho pokánia, o čom svedčí aj kňazská modlitba: „**O dieťa, Christos stojí neviditeľne pred tebou a prijíma tvoju spoveď, preto sa neboj a nehanbi sa ma, ale povedz celú pravdu. Ja som iba svedok.**“ Pri spovedi ideme ku Christovi, ktorého sme ukrižovali svojimi hriechmi vykonanými telom aj dušou. Ideme ku Christovi, ktorý obetoval svoj život za nás a našu spásu. Pred Christa môžeme predstúpiť a so skrúšeným srdcom povedať: „**Odpusť mi, Christe, všetko, čo som vykonal proti Tebe, proti blížnemu, čo som vykonal proti môjmu telu a duši, ako som znesvätil moju myseľ, srdce a telo a pomôž mi, aby som mohol začať opäť nanovo žiť.**“

Antonij Surožský, metropolita

Viera a dobré skutky

Dobré skutky – duša viery; viera s dobrými skutkami – živá viera. Aký úžitok – veriť ako veria kresťania a žiť ako žijú pohania? Vnútna viera je mŕtva bez vonkajších skutkov nie iba preto, že bez skutkov nemožno usudzovať o jej živote, ale aj preto, že bez skutkov nie je možný ani jej samotný život podobne ako nemôže živý tvor žiť bez vdychovania a vydychovania vzduchu. Nie viera vyjadrená slovami zachraňuje nás (vedie k spásu), ale skutky spájané s vierou (Jk 1, 22; Gal 5, 6). **(Prot. I. Tolmačev)**

Boží chrám – dom modlitby

„Je napísané: Môj dom bude domom modlitby“ (Lk 19, 46)

Miesto, kde sa vykonáva služba všemohúcemu Bohu a kde aj veriaci prichádzajú na modlitbu, prichádzajú oslavovať Boha, ďakovať Mu za všetky im darované dobrodenia a napokon vyprosovať všetko pre spásu a večný život sa jednoducho a obyčajne nazýva Božím chrámom. Takto chrám sa stáva tým miestom, kde náš Hospodin prejavuje nám hriешným svoju nevýslovnú lásku a svoje nekonečné milosrdenstvo. On sa približuje k nám, volá nás k sebe a dáva nám možnosť prichádzať k Nemu, modliť sa, činiť pokánie, očisťovať sa od hriechov a zjednocovať sa s Ním vo svätých tajinách, dáva nám možnosť počúvať Božie slovo, vnímať poučenia o pravoslávnej viere, posilňovať sa v každom dobrom skutku, aby takýmto spôsobom skrze všetky tieto neoceniteľné duchovné blahá budovali sme náš duchovný dom, budovali svoje duše a telá na Božie živé chrámy a dosahovali večnú spásu.

S týmto bežným pomenovaním Božieho chrámu sa môžeme stretnúť vo Svätom Písme Starého i Nového Zákona a na mnohých miestach. Napr. sv. prvomučeník a archidiakon Štefan hovorí: „**Dávid našiel milosť u Boha a žiadal, aby našiel Jákobovmu Bohu príbytok. No až Šalamún Mu vybudoval dom**“ (Sk 7, 46-47). No okrem tohto miesta Sväté Písmo, konkrétne prorok Izaiáš (Iz 56, 7) a po ňom aj sám Isus Christos, Božie Slovo, nazývajú Boží chrám domom Božím a domom modlitby (Mt 21, 13; Mk 11, 17). Dve pomenovania jednej veci, ktoré nás môžu naučiť mnohému, ak ich budeme skúmať s patričnou pozornosťou.

„**Je napísané: Môj dom bude domom modlitby**“ (Lk 19, 46). Z textu je zrejmé, že tieto slová hovorí sám Syn Boží Isus Christos. Takto my počujeme samotného Boha, ktorý nám zjavuje, že chrám je Boží dom. Ak teda sám Boh nám ukazuje svoj dom, tu nieta miesta na nijaké výhrady alebo námietky či pochybnosti voči Jeho slovu. Hodnoverne teda vieme a nepochybne máme veriť, že je to Boží dom. Ak teda nachádzame sa v chráme, nachádzame sa v dome Božom a myslíme o tom, že stojíme „**v Hospodinovom dome, na nádvoriach domu nášho Boha**“ (Ž 134, 2). A ak sme v dome Božom, je tu aj Boh, je blízko pri nás a Jeho sláva nás prikrýva. Sú tu vôkol nás a s nami aj čisté nebeské mocnosti a svätí Boží. Tu je všemohúci Boh, nech teda celá zem prejavuje zbožnú úctu pred Jeho vznešenosťou a svätosťou. Nech s pokorou tu stojí človek! Nech sa chveje pred vznešenosťou všemohúceho Boha! No tu je aj milosrdný, zhovievavý a dobrotivý Boh. „**Nech všetko, čo dýcha, chváli Hospodina**“ (Ž 150, 6). Nech sa teší človek nenachádzajúci útechu v stvoreniach! Nech aj hriешnik napĺňa sa nádejou na Božie milosrdenstvo po tom, ako sa vyznal pred Ním zo svojich nepravostí!

Takto a tomu podobným spôsobom pomenovanie Božieho domu, ktoré v Písme má pomenovanie Božieho chrámu, môže nás priviesť k chápaniu vysokej dôstojnosti tohto svätého

miesta a taktiež k chápaniu dispozícií, s akými je potrebné vstupovať do neho a prebývať v ňom.

Ďalšie a viacej jednoznačné poučenie o dispozíciách, aké vyžaduje od nás Boží chrám, spočíva v jeho druhom pomenovaní: dom modlitby. **„Môj dom, je povedané, bude domom modlitby“** (Lk 19, 46).

Sám Boh robí chrám svojím domom, keď ako Vládca nazýva ho týmto menom a keď skutočne prichádza prebývať v ňom svojou blahodaťou skrze jeho tajomné posvätenie. Avšak domom modlitby sa musí stať skrze človeka: pretože Boh nemá potrebu vykonávať akúkoľvek modlitbu v chráme sám pre seba; človek je ten, ktorý má povinnosť a potrebu prinášať modlitbu Bohu.

Akým spôsobom sa chrám má stať skrze človeka domom modlitby? Odpoveď je nasledovná: pre tento cieľ je potrebné, aby človek v ňom prinášal svoju modlitbu, prinášal ju neustále a bola v ňom jeho dominujúcim cvičením. Prečo? Pretože sám Hospodin prikázal nám modliť sa vždy a všade, no obzvlášť je Mu príjemná modlitba vo svätom chráme. V ňom je neviditeľne prítomný so všetkými nebeskými mocnosťami sám Hospodin a prijíma naše úprimné modlitby. A kde inde sa môžeme úprimnejšie pomodliť, ak nie vo svätom chráme, kde ďaleko od hluku a svetského zhonu a náhlenia všetko nás nakláňa k úprimnej modlitbe: aj mnohopočetné tváre svätých zobrazených na svätých ikonách, aj slávnosť bohoslužby, aj zbožné čítanie Evanjelia a apoštolských listov, aj spievanie modlitieb a duchovných piesní? A ak nahliadneme do celého nášho života od narodenia až po jeho završenie, nie je pre nás nič drahšie a užitočnejšie ako svätý chrám. Preto tvrdíme, že modlitba v rôznych prejavoch má byť v chráme pre nás dominujúcim cvičením.

V tomto ohľade ako vzor nám môže poslužiť jeruzalemský chrám, kde ustanovená modlitba vykonávala sa neustále a bohoslužba stala sa dominujúcim cvičením; v ňom spievali Dávidove žalmy a prinášali obete, podľa Mojžišovho zákona. No nastal aj taký okamih, keď sa v ňom zjavil sám Isus Christos a nachádzajúcim sa v tom chráme povedal: **„Je napísané: Môj dom sa bude volať domom modlitby. Ale vy z neho robíte pelech lotrov“** (Mt 21, 13). Či nevidíme, ako sa môže chrám, aj pri zachovaní modlitebného poriadku, nepodobáť na dom modlitby? Lebo čo menej sa podobá na dom modlitby ako pelech alebo akýkoľvek príbytok lotrov?

A tak teda sa pýtame: čo učinilo jeruzalemský chrám pelechom lotrov? Evanjeliová história hovorí, že Isus Christos po príchode do chrámu našiel tam takých, ktorí v chráme kupovali a predávali voly, ovce, holuby pre prínosy obete. A vtedy všetkých vyhnal z chrámu a peňazomencom rozhádzal peniaze a poprevracal stoly (Jn 2, 14-17). No my sa pýtame: čo

bolo u týchto ľudí lotrovské, keď Evanjelium nehovorí, aby odcudzili niečo z chrámu alebo aby spôsobovali nejakú ujmu svojím predajom a kúpou, pritom predávali, ako možno usúdiť, svoje vlastné zbožie a kupovali za svoje vlastné peniaze? Hľadanie vlastného úžitku v Božom dome robilo ich podlými (hanebnými) pred očami Vládcu tohto domu, lebo ako lotri usilovali o korisť, ktorá im mala byť na prospech; a pretože odsúdení a vyhnaní Hospodinom neboli iba predávajúci, ale aj kupujúci, a pretože tiež Hospodin „**nedovoliil, aby niekto niečo prenášal cez chrám**“ (Mk 11, 16), a nakoľko ich činnosť v chráme, ktorá mala byť pre chrám, nemala nič spoločné s modlitbou a zbožnosťou, pretože nebola cirkevná, duchovná, ale svetská a teda v chráme nepovolená, toto všetko ich činilo narušiteľmi, zdieračmi a chamtivcami Božej svätyne. A to bola závažná okolnosť – chamtivosť a svetské záležitosti konané v chráme – zmenili ho na pelech lotrov.

A čo z toho vyplýva pre nás, novozákonných ľudí, veriach kresťanov? Ako každá hriešna vášeň alebo zmyselná a hriešna náklonnosť sú hanebné pred Božím zrakom a tiež nielen svetské záležitosti, ale aj životné starosti (na Liturgii spievame: vsjakoje nyní žitejskoje otložim popečenije – odložme teraz všetky svetské starosti. Pod svetskými starosťami sv. Liturgia rozumie každú nadmernú starostlivosť o telo a jeho pôžitky, o rôzne pozemské potreby, starosť o náš život, slovom o všetko to, čo pripútava našu myseľ a zmysly k zemi a nedovoľuje nám zaoberať sa Božími vecami, vlastnou dušou a jej potrebami a večnou spásou) a márne úmysly sú svojím spôsobom cudzie nádoby nedôstojné svätého domu Božieho, preto toto všetko môžeme vzťahovať nielen na jeruzalemský chrám, ale aj na naše kresťanské chrámy. Aj od nás sa vyžaduje, aby sme dôstojnosť domu modlitby neobrátili na pelech lotrov alebo na niečo iné tomu podobné; je potrebné vyháňať z neho každú vášeň, odkladať pri vchode do neho každú svetskú starosť, ako sme už hovorili, neprinášať do neho nijaké márnivé úmysly, želaná, žiadosti.

A čo my na to odpovieme? Rozmýšľali sme my, ktorí navštevujeme Božie chrámy, ako ich navštevujeme a čo z nich chceme urobiť svojou návštevou, ako naša účasť na bohoslužbách a modlitbách posilňuje našu lásku, vieru, zbožnosť, vzťah k Bohu a bližným? Nepatríme azda k tým, ktorí namiesto toho, aby tu so zbožným a úprimným srdcom prinášali duchovné piesne a modlitby, aby s hlbokou úctou k Bohu vnímali bohoslužby, rozptyľujú sa myslou, vedú prázdne rozhovory a pod., svojím spôsobom rozvracajú dom modlitby, ktorý iní vôkol stojaci spolu so slúžiacim duchovným budujú a ozdobujú, skrášľujú? Nepodobáme sa na peňazomencov jeruzalemského chrámu, o ktorých sme hovorili, keď tu prichádzame so zlým zámerom, aby za drobnú mincu, to jest za čím kratšie a náhlivé prosby a modlitby vymenili sme neoceniteľný klenot Božej blahodate?

Hoci my nie sme tí, ktorí v chráme predávajú a kupujú a nie sme ani peňazomenci a neprinášame ani cudzie nádoby (ktoré nepatria do chrámu) viditeľne do domu modlitby, predsa aj my tu môžeme prinášať čosi iné: i starosťou naplnené mysle o svojich kúpach a prejavoch, i nami ovládajúce želanie zisku a prospechu, i iné vášne a žiadosti tak veľmi cudzie Božiemu domu. Aj my môžeme byť tí, ktorí obracajú nie viditeľný chrám, čo nie je v našej moci, ale, čo je tiež veľmi trestuhodné a žalostné pre nás, obraciame svoje srdce, ktoré má byť vnútorným živým chrámom živého Boha, obraciame ho na pelech lotrov.

No čo máme robiť, pýta sa sv. Filaret Moskovský, keď do Božieho domu mimovoľne vtrhnú cudzie želania, starosti a úmysly spolu s nami? A odpovedá: Po prvé, nesmieme otrocky oddávať sa takýmto želaniam, starostiam a úmyslom mimo chrámu, ale neustále pracovať (podvizať sa), aby sme oslobodili od nich svoje srdce. Po druhé, so vstupom do chrámu obzvlášť treba akoby priklincovať telo strachu Boha v ňom žijúceho a neodbytnou pozornosťou sledovať každý dej i slová vykonávanej bohoslužby. Po tretie, pri neočakávanom odklonení mysle od posvätného predmetu jeho zamerania, ako je to len možné, čím skôr treba túto vracat' z tohto odklonu či úteku a s vnútorným pokáním a skrúšeným srdcom privádzať pred nebeského Otca. Po štvrté, treba prinášať modlitbu Bohu nielen akoby od seba, ale vždy v mene Hospodina Isusa, to jest s vierou

a nádejou na Jeho orodovanie (prihováranie), silu a pomoc. A napokon treba vstupovať a vhlbovať sa do vnútra svojho srdca a v tichu a pokore, s láskou a želaním očakávať posielaného do našich srdiec od Boha Ducha Jeho Syna volajúceho: Abba! Otče! (Gal 4, 6). Takto sa buduje pre každého z nás a nerušene zachováva ale-

bo keď je poškodený, obnovuje sa nie iba vonkajší a vzdelávajúci, ale aj vnútorný a základný dom Boží a dom modlitby a my sme prijímaní v ňom ako Božie deti, čo je pre nás užitočné a spasiteľné, nech nás učiní nebeský Otec skrze svojho jednorodného Syna vo svojom Svätom Duchu. Amen.

Ako zdroj bolo použité 29. slovo sv. Filareta Moskovského, prednesené v deň obnovenia jeruzalemského chrámu.

Prot. Peter Kormaník

Láska k nepriateľom (Mt 5, 43-48)

Biblický človek neustále čelí svojmu nepriateľovi a, bohužiaľ, musíme konštatovať, že sa to ukazuje ako fakt, ktorý pre neho vylučuje všetky súvisiace otázky. Tento nepriateľský vzťah môžeme zažiť aj v rámci rodinných zväzkov, ak si všimame ako príklad prípad Kaina a Ábela. **„Milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, ktorí vás prenasledujú, aby ste boli synmi svojho Otca v nebesiach“** - znejú slová Isusa Christa (Mt 5, 44-45).

Najbežnejším obrazom nepriateľa v Biblii je prítomnosť diavla. Je to ten, kto neustále narúša poriadok sveta, ten, kto ovplyvňuje ľudí, čím sa sám stáva nepriateľom. Tu sa teda začal zúfalý boj medzi dušou a vecami sveta, ale aj medzi telom a krvou a

duchom. Výrečným dôkazom tohto zápasu je podobenstvo o pšenici a kúkoli, v ktorom vidíme, ako sa osobne diabol vybral v podobe človeka, aby sypal kúkol' medzi pšenicu, kým roľník spal (Mt 13,24-30). Stojí za to povedať, čo môžeme často nájsť v Biblii, že konečným výsledkom všeobecného boja bude víťazstvo dobra.

Myslíme si, že všetko, čo vypadne z Božej vôle, sa ukáže ako nespravodlivé a nepriateľské. Skúsme presvedčiť nepriateľov našou dobrotou.

Veľmi typickým prípadom v Starom Zákone je nepriateľstvo a boj medzi Saulom a Dávidom. Tento príbeh je najobširnejšie opísaný v Biblii. Tu je nepriateľom iba Saul, ktorý sa usiluje o Dávidov život (1Sam 18,10), s ktorým vlastne išiel proti Božej vôli. Môžeme pozorovať, že najdôležitejšou hybnou silou tohto nepriateľstva je závišť, v súvislosti s ktorou môžeme konštatovať, že práve s ňou sa v prípade nepriateľstva stretávame najčastejšie.

V Novom Zákone však môžeme čítať oveľa jasnejšie myšlienky. V Božom prikázaniach nachádzame, že máme uzavrieť mier so svojím nepriateľom, kým je ešte čas, teda kým sme ešte na ceste, po ktorej s ním kráčame (Mt 5, 25). Tento prikaz vyniká aj medzi Božími prikázaniaми. Vieme, že Isus mal aj nepriateľov, ktorí nechceli, aby bol ich „kráľom“ (Lk 19, 27). Bol odsúdený na smrť a bol pripravený odpustiť svojim nepriateľom aj na kríži. Prvý Petrov list potvrdzuje predchádzajúce tvrdenie tým, že učeník, ktorý chce nasledovať svojho Majstra, musí konať rovnako. Kresťan, ktorý vie neustále odpúšťať, nepochybuje o nečakaných zvratach súčasného sveta ani o nevráživosti ľudí.

Isus nepopiera nepriateľstvo, skôr poukazuje na jeho podoby, keď ho prekoná. Tento postoj je však charakteristický pre Christa, pretože na násilie odpovedal miernosťou a práve tým porazil svojich nepriateľov, ale tak, že utrpel útoky a dokonca aj smrť.

Isus kladie na nás obrovskú požiadavku, keď nás žiada, aby sme sa modlili za svojich nepriateľov. Často sa ocitáme v situáciách, keď sme schopní modliť sa za seba len obmedzene, preto je pre nás také ťažké predstaviť si, aby sme konkrétnu modlitbu vyslovili len za našich nepriateľov. Je to nepochybne ťažké, ale nie nemožné, o čom svedčí kniha Prísloví: „**Neteš sa, keď padne tvoj nepriateľ**“ (24, 17). V nej tiež čítame: „**Kto sa raduje z nešťastia, toho neminie trest**“ (17, 5).

Po uvedených slovách máme dojem, že sme celkom ľahko schopní povedať jedinú krátku modlitbu za nášho nepriateľa v ťažkostiach. Ak sme aspoň raz v živote prešli týmto štádiom, tak nie sme ďaleko od toho, aby sme sa modlili za svojich nepriateľov.

Kpt. Mgr. Simon CZAP,
starší kaplán 21.shdo Michalovce

Vladyka Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, navštívil Kosovo a Srbsko

22. novembra 2022, v predvečer sviatku sv. kráľa Štefana Dečanského, vladyka Juraj, arcibiskup michalovsko-košický, predsedal Vsenočnému bdeniu v kosovskom monastieri Vysoké Dečany.

23. novembra 2022 vladyka Juraj navštívil spoločne s vladykom Teodosijom, biskupom raško-prizrenským, Bohoslovecký seminár sv. Cyrila a Metoda v Prizrene. Pred 2. svetovou vojnou sa v ňom učil a neskôr v ňom i sám vyučoval budúci metropolita pražský a celého Československa Ján (Kuchtin).

26. novembra 2022 vladyka Juraj počas návštevy Kosova slúžil sv. Liturgiu s vladykom Teodosijom v obci Pasjan. Táto obec je jedna z mála kompaktných srbských sídiel v Kosove. Po bohoslužbe vladyka Juraj získal ako požehnanie pre Michalovsko-košickú pravoslávnu eparchiu ostatky sv. novomučeníčky Bosilky /Vasilky/, ktorá žila začiatkom 20. storočia a jej život veľmi pripomína sv. Helenu zo Sinope.

4. decembra 2022 vladyka Juraj slúžil spoločne s Jeho Svätosťou Porfýriom, patriarchom srbským, biskupom braničevským vladykom Ignatiom, zvoleným biskupom topličským archimandritom Petrom, igumenom monastiera Gornjak, jeromonachom Lukom zo svätohorského monastiera Grigoriat a ďalšími duchovnými svätú Liturgiu v monastieri Gornjak pri príležitosti chrámového sviatku Uvedenia Presvätej Bohorodičky do chrámu a posvätenia zrekonštruovaného oltárneho priestoru.

Monastier Gornjak a svätohorský monastier Osiou Grigoriou spája osoba spoločného zakladateľa, ctih. Grigoria Sinaitu Hesychasty, ktorého relikvie spočívajú v Gornjaku. Ich významný diel je uložený aj v Michalovsko-košickej pravoslávnej eparchii.

9. decembra 2022 vladyka Juraj slúžil v monastiernoch braničevskej eparchie v Srbsku: v Carskej lávri Manasija pri ostatkoch svätého despota srbského Štefana Lazarevića, zakladateľa Belgradu, syna sv. veľkomučeníka Lazara Kosovského, a v monastieri Sisojevac, kde žil a pôsobil ďalší z Otcov Sinaitov, ctihodný Sisoje. S požehnaním biskupa braničevského Ignatija časť jeho relikvií bola venovaná Michalovsko-košickej pravoslávnej eparchii.

MKPE v Michalovciach

Sviatok sv. Nikolaja vo Falkušovciach

18. decembra 2022 v nedeľu pred Narodením Pána bola v Pravoslávnej cirkevnej obci vo Falkušovciach slávnostná a radosná udalosť hneď z niekoľkých dôvodov. Prvý dôvod bola návšteva diakona Viliama Fencika z michalovského katedrálneho chrámu, ktorý prijal pozvanie o. Vitalija Krasija, správcu cirkevnej obce. Ďalším dôvodom na radosť boli

naše deti, ktoré v závere Liturgie vystúpili miestne so svojím programom k sv. Nikolajovi a s napätím očakávali jeho príchod. Za spevu známej piesne „Ó kto, kto Nikolaja ľúbit...“ deti privolali medzi seba Nikolaja, ktorý sa k nim prihovoria a obdaroval ich balíčkami za krásny spev a recitácie.

Diakonisa Lenka Fenciková

Povolanie a povinnosti kresťana

Vyprosuj si u Boha rozvážnosť, aby si odhaloval intrigy zloby. **(Sv. Makarij Velký)**
Rozumná duša je drahšia ako celý vesmír. **(Sv. Ján Zlatouсты)**

BLAHOŽELANIE K ŽIVOTNÉMU JUBILEU

Milá naša matuška **Helena Petrovová!**

Dňa 15. januára 2023 sa otvára Vaša kniha života in sedemdesiatej strane života. K Vášmu životnému jubileu vyprosujeme od Pána Boha a Presvätej Bohorodičky ešte veľa, veľa zdravia, šťastia, lásky a hlavne duchovnej a fyzickej sily.

Nech tak ako doteraz máte radosť zo života a Váš milý úsmev na tvári ste ešte veľa rokov venovali nám. Ste pre nás pravoslávnych veriacich v Jalovej tá, ktorá nás vedie pri duchovnom speve v našom chráme. Máme veľkú radosť, keď môžeme stráviť spoločné chvíle s Vami.

Milá naša matuška Helena, vyprosujeme od Pána Boha modlitby pre Vás a celú Vašu rodinu, otca duchovného Nikolaja, syna Iva, dcéru Natáliu s rodinou a syna Petra s rodinou.

Na mnohaja i blahaja lita!

PCO v Jalovej

BLAHOŽELANIE K ŽIVOTNÉMU JUBILEU

Milá naša jubilantka **Mária Michalčinová!**

Dňa 28. januára 2023 v obci Jalová sa dožíva krásneho sedemdesiateho roku života. Prajeme a vyprosujeme od Boha všemohúceho pre Teba pevné zdravie, šťastie a lásku. A hlavne veľa, veľa neutíchajúceho zápalu o starostlivosť o náš chrám v našej obci.

Na mnohaja i blahaja lita!

PCO v Jalovej

OBSAH - ОГЛАВЛЕНИЕ

POSOLSTVO POSVÄTNEJ SYNODY PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI V ČESKÝCH KRAJINÁCH A NA SLOVENSKU - CHRISŤOVÉ NARODENIE 2022.....	3
Pripravme sa na sviatok Narodenia Isusa Christa! (Prot. Vasyľ Kuzmyk).....	5
Slovo v Nedelju po Narodení Isusa Christa (-SHB-).....	7
Hospodinova obriezka (Jerej Peter Dobrik).....	10
Slovo na Nový rok (Jerej Viktor Čabiňak).....	12
Slovo na Evanjelium Nedele pred Bohozjavením (-SHB-).....	13
Slovo na Bohozjavenie (Prot. Vasyľ Kuzmyk).....	16
32. nedela po Päťdesiatnici - o slepcovi pri Jerichu (o. ekonóm Mgr. Marek Gubík).....	18
Pastierstvo v Christovej Cirkvi - cesta kríža a mučeníctva (3) (Prot. Peter Kormaník).....	19
Keď sme teda medzi vami siali duchovné (Sv. Ján Zlatoústý).....	23
Biblicko – patristický pohľad na sviatok Narodenia Isusa Christa (1) (Jerej Milan Petriško).....	25
Ako a prečo čítať Sväté Písmo (Jerej Mgr. Milan Maršala).....	29
Spoved ako stretnutie s Bohom (1) (Antonij Surožský, metropolita).....	31
Boží chrám – dom modlitby (Prot. Peter Kormaník).....	34
Láska k nepriateľom (Mt 5, 43-48) (Prot. Simon Čzap).....	37
Zo života michalovsko-košickej eparchie.....	39
Blahoželanie.....	41

OZNAM: Týmto si vás dovoľujeme informovať, že z nariadenia ÚMR PC sú blahoželania a posmrtné spomienky s výnimkou pravoslávnych duchovných spoplatnené sumou 7 eur. Reklamy a pozvánky na zárobkové akcie (zájazdy, tábory a pod.) sú spoplatnené sumou 10 eur za pol strany a 20 eur za celú stranu. V prípade záujmu môžete svoju reklamu umiestniť aj na našu internetovú stránku www.orthodox.sk. Cena dohodu.

Na prednej strane obálky:

Foto - Chrám Svätého Ducha v Medzilaborciach

Odkaz
sv. Cyrila

ЗАПОВІТ
св. Кирилла
і Мефодія

1
23

Mesačník Pravoslávnej cirkvi
na Slovensku

Ročník LXIX/2023
ISSN 0139-9012

S požehnaním Jeho Blaženosti Rastislava,
arcibiskupa prešovského,
metropolitu českých krajín a Slovenska

Vydáva: Metropolitná rada
Pravoslávnej cirkvi na Slovensku

Adresa redakcie:
Bayerova 8, 080 01 Prešov

Telefón: 051/77 24 736, 0908 879 835

E-mail: ocam@orthodox.sk

Web: www.orthodox.sk,
www.ocam.orthodox.sk

Zodpovedný redaktor: Prot. Vasyľ Kuzmyk

Jazyková úprava: Prot. Peter Kormaník

Vychádza 12-krát do roka.

Tlač: Tlačiareň svidnícka, spol. s r. o.
čat. Nebiljaka 121/18, 089 01 Svidník

Ročný príspevok pre jednotlivcov **9,- € +**

poštovné 9,- €, polročný príspevok pre

jednotlivcov **4,5 - € + poštovné 4,5 - €**

Účet: IBAN: **SK810900 0000 0000 96292967**

BIC: **GIBASKBX**

Objednávky na odber:

Úrad Metropolitnej rady Pravoslávnej cirkvi

Bayerova 8, 080 01 Prešov

Tel. č.: 051/7724 736

E-mail: mrpc@orthodox.sk

Každá pravoslávna cirkevná obec.

Povolené EVPT 167/2008 z 27. 11. 2008.

Číslo indexu: EV 173/08.